ΚΥΠΡΟΣ: ΤΟ ΑΒΥΘΙΣΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΦΟΡΟ

ΚΥΠΡΙΑΚΟ/ ΑΟΖ/ ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ & ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

ANTIFA ΛΕΥΚΟȘA

Το κείμενο που κρατάς στα χέρια σου είναι η γραπτή αποτύπωση μιας παρουσίασης για την κυπριακή ιστορία, το κυπριακό και το μιλιταρισμό που έγινε από μέλη του antifa leukoşa στα Γιάννενα, στα πλαίσια του 7ου Αντιμιλιταριστικού Διήμερου (8-9/9/17) που διοργάνωσε το Ξυπόλυτο Τάγμα, μια συλλογικότητα αρνητών στράτευσης. Είναι το παράγωγο εσωτερικών συζητήσεων που είχαν εμφανιστεί σε συμπυκνωμένη, ίσως, μορφή σε προηγούμενα κείμενα μας για το κυπριακό και τις γεωπολιτικές συγκρούσεις Ελλάδας/Τουρκίας. Το κείμενο ξεκινάει με μια ιστορική αναδρομή, αναπτύσσει μια αντιφασιστική άποψη για τους γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς Ελλάδας/Τουρκίας, μεταφέρει τη συζήτηση στο πολιτειακό και τις διαπραγματεύσεις για το κυπριακό και κλείνει με μια ανάγνωση του μιλιταρισμού στο νησί παρέχοντας ένα παράρτημα με πληροφορίες για τους 6 στρατούς που εδρεύουν στο νησί.

Ευχαριστούμε τους συντρόφους από τα Γιάννενα για την πρόσκληση στην εκδήλωση που οργάνωσαν, χωρίς την οποία δε θα υπήρχε αυτό το κείμενο.

Η συλλογικότητα του antifa leukoşa συστάθηκε τα Χριστούγεννα του 2014 μετά την απεργία πείνας κάποιων Ιρανών κρατούμενων στο κέντρο κράτησης μεταναστών στη Μενόγεια το 2013. Ξεκινήσαμε να ασχολούμαστε κυρίως με ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής στην Κύπρο και την Ευρώπη και μέχρι στιγμής έχουμε πραγματοποιήσει δράσεις όπως διαδηλώσεις στο κέντρο κράτησης στη Μενόγεια, διαδήλωση και μικροφωνική παρέμβαση στο κέντρο της Λευκωσίας και την παρουσίαση μπροσούρας για το μεταναστευτικό, συζητήσεις για το ζήτημα της οικιακής εργασίας, τον εθνικισμό και τη γεωπολιτική, καθώς και κάποιες αυτοοργανωμένες συναυλίες και πάρτυ. Μας απασχολούν επίσης θέματα που αφορούν το φύλο, τα εργασιακά, και την οικολογία.

Τον τελευταίο χρόνο ασχοληθήκαμε με την ιστορία της Κύπρου και με τις εξελίξεις στο κυπριακό, παίρνοντας θέση για το ζήτημα με δύο κείμενα που δημοσιεύσαμε. Αντιλαμβανόμαστε το κυπριακό ζήτημα ως κεντρικής σημασίας στους αγώνες μας ενάντια στο φασισμό και το μιλιταρισμό στο νησί και θέλουμε να παρουσιάσουμε την -μάλλον- ιδιαίτερη οπτική μιας κυπριακής αντιεξουσιαστικής αντιφασιστικής συνέλευσης.

Υπενθυμίζουμε ότι το περιεχόμενο έχει ετοιμαστεί αρχικά για κοινό που ενδεχομένως δεν γνωρίζει πολλά για το ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο της Κύπρου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε αντίθεση με την εθνικιστική αφήγηση περί ελληνικότητας της Κύπρου, η ιστορία του νησιού είναι και ιστορία των (πολλών) κατακτητών του. Ιστορικά η Κύπρος υπήρξε σταυροδρόμι πολιτισμών και κατακτητών, εκ των οποίων οι ακόλουθοι 4 σημάδεψαν περισσότερο τη σύστασή της: οι Μυκηναίοι που έφεραν την ελληνική γλώσσα, το Βυζάντιο που έφερε την ελληνοορθοδοξία, η Οθωμανική Αυτοκρατορία που έφερε την τουρκική γλώσσα και το Ισλάμ και η Βρετανική Αυτοκρατορία που εισήγαγε το μοντερνισμό και έβαλε τα νομικά θεμέλια της μετέπειτα Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι εθνικές ταυτότητες που ξέρουμε σήμερα είναι σχετικά πρόσφατη εξέλιξη στο μεγάλο και μπερδεμένο νήμα της ιστορίας του νησιού. Κατά την Οθωμανική αυτοκρατορία, οι κοινότητες δομούνταν γύρω από τη θρησκεία και υπήρχε ειρηνική συνύπαρξη χριστιανών και μουσουλμάνων, καθώς και μικτά χωριά. Έχουν καταγραφεί επίσης κοινές εξεγέρσεις χριστιανών και μουσουλμάνων αγροτών ενάντια στους υψηλούς φόρους που ζητούσαν οι ντόπιοι άρχοντες.

Η αφήγησή μας ξεκινάει μετά την παραχώρηση της Κύπρου στους Βρετανούς, το 1878: ο κανόνας πριν τη βρετανική διοίκηση ήταν η ειρηνική συνύπαρξη των κοινοτήτων, όμως μέσα σε κάτι λιγότερο από έναν αιώνα κανόνας έγινε ο πόλεμος και το εθνοτικό μίσος. Οι Βρετανοί λοιπόν εκμοντερνίζουν το νησί και μέσα από αυτή τη διαδικασία αναδύεται μια ελληνόφωνη αστική ελίτ (δικηγόροι, δάσκαλοι, γιατροί), πολλοί από τους οποίους προέρχονταν από την Ελλάδα ή σπούδασαν εκεί. Αυτή η ελληνόφωνη ελίτ με την ευγενική συνδρομή της Εκκλησίας (η οποία έχασε πολλά προνόμια με την αλλαγή από Οθωμανική σε Βρετανική διοίκηση, αφού επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας είχε το ρόλο της πολιτικής ηγεσίας των χριστιανών) είναι που έβαλε για πρώτη φορά το πρόταγμα της Ένωσης με την Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το αίτημα για ένωση μπαίνει πρώτη φορά με μαζικό τρόπο το 1931, με τα "Οκτωβριανά," όταν και πυρπολήθηκε το βρετανικό κυβερνείο. Το περιεχόμενο του αιτήματος θολό, με κάποια διάχυτα ταξικά κίνητρα, αφού πολλοί προσέμεναν καλυτέρευση των υλικών συνθηκών τους, όμως αυτοί που κινούσαν τα νήματα έβλεπαν διευρευνση των εξουσιών τους. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι οι προσπάθειες για ένωση δεν έβρισκαν πάντα ανταπόκριση από τη μεριά του ελληνικού κράτους, του οποίου οι γεωπολιτικές επιδιώξεις διέφεραν ανάλογα με τη χρονική περίοδο (ενώ η εθνικιστική αφήγηση των ε/κ παρουσιάζει την ένωση σαν ένα διακαή και συνεχή πόθο και των ε/κ, και της ελληνικής κυβέρνησης). Η άνοδος της ε/κ ελίτ και της "Ένωσις," σε συνδυασμό με κάποιες νομοθεσίες της αποικιοκρατίας μεταμορφώνει σταδιακά τον διαχωρισμό των κοινοτήτων από γλωσσικό/θρησκευτικό σε εθνικό. Σαν "απόδειξη," να σημειώσουμε κάτι που η εθνικιστική αφήγηση αγνοεί (για ευνόητους λόγους): η ύπαρξη μιας κοινότητας "λινοπάμπακων," άτομα που ήταν και χριστιανοί και μουσουλμάνοι, μια μικρή υπενθύμιση πως οι "καθαρές" εθνικές/φυλετικές ταυτότητες είναι τεχνητές και ιστορικά ασυνεπείς.

Παράλληλα με την άνοδο του αιτήματος για Ένωση, αναπτύσσεται και ένα ισχυρό κομμουνιστικό κίνημα, με έρεισμα και στις δύο κοινότητες, ιδιαίτερα τη δεκαετία

του 1940. Η ε/κ ηγεσία του όμως υιοθέτησε τελικά τη γραμμή της Ένωσης (κυρίως λόγω του εμφυλίου στην Ελλάδα), αποξενώνοντας τους τ/κ που ως τότε αποτελούσαν μαζικό κομμάτι της και η πατριωτική γραμμή επικράτησε ως ηγεμονική πολιτική θέση. Ως αναμενόμενο αποτέλεσμα, οι κομμουνιστές έχασαν πολύ έδαφος απέναντι στην εθνικιστική δεξιά που εκφραζόταν πολιτικά κυρίως μέσω της Εκκλησίας.

ΕΟΚΑ (1955-1959)

Όπως είπαμε, η ηγεσία της εκκλησίας απολάμβανε ιστορικά τη θέση της πολιτικής ηγεσίας της χριστιανικής-ε/κ κοινότητας. Το 1952 ο Μακάριος Β', αρχιεπίσκοπος Κύπρου, μαζί με κύκλους της ελληνικής κυβέρνησης λαμβάνει την απόφαση για ένοπλο αγώνα με σκοπό την ένωση με την Ελλάδα. Ιδρύεται λοιπόν η ΕΟΚΑ, το 1955, με επιλεγμένο αρχηγό τον Γεώργιο Γρίβα, γνωστό αντικομουνιστή και αρχηγό της οργάνωσης "Χ" στην Ελλάδα. Ενώ στην Ελλάδα ο Γρίβας λόγω του ρόλου του δε χαίρει ευρείας εκτίμησης, στην Κύπρο η κατάσταση διαφέρει, αφού φτάνει ως σχετικά άγνωστο πρόσωπο. Πλέον ένα αξιόλογο κομμάτι του πληθυσμού τον θαυμάζει (ανοιχτά ή κρυφά). Η ΕΟΚΑ ξεκινάει αντάρτικο ενάντια στη βρετανική αποικιοκρατία αλλά παράλληλα ακολουθεί γραμμή εκφοβισμού των κομμουνιστών (και των δυο κοινοτήτων) με απειλές, ξυλοδαρμούς και δολοφονίες. Όπως προαναφέρθηκε, η πατριωτική γραμμή είχε κερδίσει την πολιτική ηγεμονία (εν μέρει λόγω κακών χειρισμών της αριστεράς), πράγμα που σήμαινε πως με την πρόφαση πως κάποιος αριστερός είναι "προδότης" του ενωτικού αγώνα, οι ένοπλοι της ΕΟΚΑ είχαν κάλυψη για να δράσουν. Διάφορες συκοφαντίες ενάντια σε αριστερούς ήταν στην ουσία δικαιολογία για τις δολοφονίες τους – βλ. την υπόθεση του Σάββα Μένοικου, ο οποίος κατηγορήθηκε ως προδότης και τον λίντσαραν με ακραία βίαιο τρόπο οι ελληνόψυχοι συγχωριανοί του. Ο Μένοικος, όπως και πολλοί άλλοι, απλά ήταν αριστερός, και η δράση του ενοχλούσε την πολιτική ηγεσία της ΕΟΚΑ – αφού δεν τη διέκοψε μετά από τις απειλές τους, τιμωρήθηκε παραδειγματικά...

Ως αντίδραση, δημιουργείται η αντίστοιχη ΕΟΚΑ των τ/κ, η ΤΜΤ, που διεκδικεί ένωση με την Τουρκία (αλλίως διχοτόμηση και διπλή ένωση, του νότου με την Ελλάδα και του βορρά με την Τουρκία), ακολουθώντας επίσης παρόμοια αντικομουνιστική γραμμή και πραγματοποιώντας επιθέσεις ενάντια σε τ/κ κομμουνιστές.

Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΑ είναι μια βαθιά εθνικιστική, συντηρητική, θρήσκα και αντικομουνιστική οργάνωση. Αυτή είναι που γιορτάζουν στα σχολεία, αυτή είναι που υμνούν ως ηρωική, αυτή είναι που απολαμβάνει γενικότερη αποδοχή ως μια από τις "ιερές αγελάδες" της κυπριακής πολιτικής. Οι αριστεροί που το '55-'59 εντάχθηκαν στις γραμμές της αλλά και όσοι αριστεροί σήμερα προσπαθούν ετεροχρονισμένα να ταυτιστούν ή να προσδώσουν ευγενή κίνητρα στα όπλα των δολοφόνων της είναι στην καλύτερη θύματα της εθνικιστικής προπαγάνδας - αλλιώς είναι και οι ίδιοι εθνικιστές.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (1960)

Το 1960, η Κύπρος ανακηρύσσεται ανεξάρτητη. Η αλήθεια είναι ότι η βρετανική αυτοκρατορία σιγά σιγά άφηνε τις αποικίες της – στην Κύπρο συγκεκριμένα το κόστος του να πρέπει να αντιμετωπίζει τόση εχθρότητα από τους ντόπιους μάλλον ήταν ψηλό, ενώ μπορούσε να κρατήσει τις βάσεις της αφήνοντας να δημιουργηθεί ένα νέο κράτος στο οποίο θα μπορούσε με άλλο τρόπο να έχει επιρροή.

Το νέο σύνταγμα βασίστηκε σε αρκετούς νόμους που ίσχυαν και πριν, και υπογράφεται επίσης συνθήκη εγγυήσεως: Ελλάδα, Τουρκία και Μ. Βρετανία μπαίνουν ως εγγυήτριες δυνάμεις, και η Βρετανία διατηρεί στρατιωτικές βάσεις στο νησί – αυτές υπάρχουν ακόμα και σήμερα. Το κράτος είναι δικοινοτικό, με ενιαίο σύστημα διακυβέρνησης. Ο πρόεδρος είναι ε/κ και ο αντιπρόεδρος τ/κ με δικαίωμα βέτο.

Η ΠΡΩΤΗ ΔΙΧΟΤΟΜΗΣΗ (1963-64)

Το 1960 ιδρύεται ένα κράτος στο οποίο κανένας δεν πιστεύει. Για τους ε/κ εθνικιστές η ανεξαρτησία είναι ένα βήμα προς τον τελικό στόχο της ένωσης με την Ελλάδα. Σιγά σιγά βέβαια δημιουργείται και μια πολιτική τάση πέρα από την αριστερά που υπερασπίζεται την ανεξαρτησία της Κύπρου, που εκφράζεται από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο – που μιλάει για το εφικτό της ανεξαρτησίας από τη μια και το ευκταίο της ένωσης από την άλλη. Βέβαια το τι σημαίνει ανεξαρτησία και πως λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη των τ/κ είναι άλλη υπόθεση. Το '63 ο Μακάριος προτείνει αναθεώρηση του Συντάγματος (13 σημεία) που σκοπό έχει να αποδυναμώσει τις εξουσίες των τ/κ. Ξεσπούν δικοινοτικές συγκρούσεις που βάζουν σε κίνηση παραστρατιωτικές ομάδες και καταλήγουν στον πρώτο διαχωρισμό της Λευκωσίας, την περίφημη πράσινη γραμμή. Οι συγκρούσεις συνεχίζονται με διάφορες εντάσεις μέχρι και το 1964, και οι τ/κ αποχωρούν από τις μικτές περιοχές και κλείνονται σε θύλακες. Εκεί ζουν πολιτικά και οικονομικά απομονωμένοι, εξαρτημένοι από την Τουρκία. Υπενθυμίζουμε πως αυτή είναι η πολιτική στρατηγική του Μακάριου... Το 64 δημιουργείται επίσης η Εθνική Φρουρά, ο στρατός των ε/κ, στη θέση του μικτού κυπριακού στρατού που υπήρχε πριν. Η βάση της Εθνικής Φρουράς είναι οι εθνικιστικές παραστρατιωτικές ομάδες, που έτσι κι αλλιώς έμμεσα ή άμεσα ελέγχονταν από αξιωματούχους του κράτους. Ο Γρίβας ξανακαλείται στο νησί για να διετελέσει αρχηγός του στρατού...

ΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΟΥ 1967

Το 1967 ο Γρίβας οργανώνει, με αφορμή την παρεμπόδιση αστυνομικού οχήματος να εισέλθει στον ε/κ τομέα του χωριού Άγιος Θεόδωρος, στρατιωτική επιχείρηση επίθεσης στο τ/κ ελεγχόμενο χωριό της Κοφίνου. Η επιχείρηση διετελείται από την

Εθνική Φρουρά, επίσημο σώμα των ε/κ, με διαταγή του Μακάριου. Ο αριστερός Μάριος Τεμπριώτης που τότε ήταν στρατιώτης έγραψε: "ήταν αυτά που είπε ο λοχαγός μας πριν αρχίσει η μάχη. Μας είπε μεταξύ άλλων ότι 'θα μας κατηγορήσουν που θα μας κατηγορήσουν για γενοκτονία, θέλω να μπείτε μέσα και να μην αφήσετε ούτε κότα κουτσή.'" Προκαλείται σοβαρή πολιτική κρίση, και αμερικάνοι διπλωμάτες μεσολαβούν για να αποτρέψουν τουρκική εισβολή, με αντάλλαγμα να φύγει ο Γρίβας από την Κύπρο και να αποσυρθεί η ελληνική μεραρχία που βρισκόταν μυστικά στο νησί.

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ – ΕΙΣΒΟΛΗ (1974)

Το 1971 ιδρύεται η ΕΟΚΑ Β' υπό το Γρίβα που επιστρέφει κρυφά στην Κύπρο. Η ΕΟΚΑ Β στην κυρίαρχη αφήγηση ήταν μια ακροδεξιά παρακρατική ομάδα που σε καμία περίπτωση δεν απολαμβάνει την αποδοχή που είχε η ΕΟΚΑ (υπάρχουν φυσικά αρκετοί θαυμαστές της στο φάσμα της δεξιάς και της ακροδεξιάς). Μια ενδιαφέρουσα πληροφορία: ο νυν πρόεδρος της δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης ήταν ο δικηγόρος της ΕΟΚΑ Β μετά το πραξικόπημα... Στην πραγματικότητα όμως πολλά από τα μέλη ήταν τα ίδια, οι στόχοι επίσης και ηγεσία υπό το Γρίβα πάλι. Επιτίθενται σε αστυνομικά τμήματα, κλέβουν όπλα και επιτίθενται ενάντια σε Μακαριακούς και αριστερούς. Παρά τις πληροφορίες για επικείμενο πραξικόπημα ο Μακάριος επέμενε ότι δε θα στρέψει κάποιος "συνέλληνας" το όπλο εναντίον του, φέρνοντας τους Τούρκους στην Κύπρο. Περίπου 2000 αριστεροί δήλωσαν εθελοντές για πολιτοφυλακή σε περίπτωση πραξικοπήματος αλλά ο Μακάριος το απέρριψε με την ίδια πρόφαση. Το ΑΚΕΛ (το αριστερό κόμμα που προέκυψε μετά τη διάλυση του ΚΚΚ) στήριζε το Μακάριο ως το αντίπαλο δέος της ένωσης. Στις 15 Ιούλη 1974 πραγματοποιείται πραξικόπημα συνδιοργανωμένο από την ελληνική χούντα, την ΕΛΔΥΚ, την Εθνική Φρουρά και την ΕΟΚΑ Β με στόχο την ανατροπή του Μακάριου και την επιβολή φιλοχουντικού καθεστώτος. Ο Μακάριος επιβιώνει και καταφεύγει στην Πάφο όπου απολάμβανε καθολικής εκτίμησης (προερχόταν και από κοντινό χωριό) – οι κάτοικοι παίρνουν τα όπλα σε υπεράσπιση της ανεξαρτησίας. Η αντίσταση στο πραξικόπημα ήταν μικρής έκτασης, ανοργάνωτη, αυθόρμητη. Κάποιες αριστερές ομάδες που είχαν εμπειρία με όπλα, όπως στη λευκωσιάτικη συνοικία του Καϊμακλίου, κατάφεραν να υπερασπιστούν κάποιες περιοχές για σύντομο χρονικό διάστημα, πριν να επικρατήσουν τελικά οι πραξικοπηματίες που είχαν πολύ σοβαρότερο εξοπλισμό. Ο νέος πρόεδρος, Νίκος Σαμψών, ανακηρύσσει την Ελληνική Δημοκρατία της Κύπρου. Η διχοτόμηση και διπλή ένωση φαινόταν ελκυστική πια και στους ε/κ εθνικιστές. "Εμείς ποδά τζιαι τζιείνοι ποτζιεί..." Ακολουθεί η τουρκική εισβολή 5 μέρες μετά με βάση τη συνθήκη εγγύησης.

Ο τουρκικός στρατός καταλαμβάνει αρχικά την πόλη της Κερύνειας, κηρύττεται εκεχειρία στις 23 Ιούλη και καταρρέουν τόσο η χούντα όσο και η πραξικοπηματική κυβέρνηση στην Κύπρο. Πραγματοποιούνται συνομιλίες οι οποίες αποτυγχάνουν και στις 14 Αυγούστου συνεχίζεται ο πόλεμος και η Τουρκία καταλαμβάνει περισσότερο

έδαφος, διαμορφώνοντας τον τελικό διαμοιρασμό των εδαφών που αργότερα το 1983 αυτοανακηρύσσονται Τούρκικη Δημοκρατία Βόρειας Κύπρου. Η Κυπριακή Δημοκρατία πλέον μονοπωλείται από τους ε/κ. Η εισβολή του τουρκικού στρατού και ο διαχωρισμός αποτέλεσε ένα ισχυρό χαστούκι σε όσους ε/κ εθνικιστές ακολουθούσαν σκληρή γραμμή επιδιώκοντας εθνοκάθαρση του νησιού. Απέτυχε επίσης η πιθανότητα διπλής ένωσης, ενώ κατέρρευσε και η κυβέρνηση του Σαμψών και η χούντα, που έβλεπε σε πετυχημένη έκβαση του πραξικοπήματος στο νησί πιθανή σωτηρία. Η κυρίαρχη, εθνικιστική αφήγηση αποκαλεί επανειλημμένα το κυπριακό ως πρόβλημα αποκλειστικά "εισβολής και κατοχής" αποκρύπτοντας τα όσα προηγήθηκαν, από την ΕΟΚΑ μέχρι τα 13 σημεία, τις διακοινοτικές ταραχές του 1963-64 και 1967, το πραξικόπημα, και γενικά τις τεράστιες ευθύνες των ε/κ εθνικιστών και της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας.

ΜΕΤΑ-1974 ΕΠΟΧΗ

Μετά τον πόλεμο υπήρχαν ραγδαίες εξελίξεις και αλλαγές στην ταξική σύνθεση του νησιού. Η Κύπρος παραδοσιακά ήταν μια χώρα που έστελνε μετανάστες στο εξωτερικό, πολλοί έφυγαν και λόγω του πολέμου. Μετά το 74 όμως, κυρίως στη δεκαετία του '80 και, ως ένα βαθμό, του '90 η Κύπρος βίωσε ένα "οικονομικό θαύμα" – ένα «θαύμα» που μεταφράζεται σε ανάπτυξη βασισμένη πάνω στη φτηνή εργασία χιλιάδων προσφύγων του '74 και μετέπειτα μεταναστών. Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η ένταξη γυναικών στους εργασιακούς χώρους. Σιγά σιγά οι συνθήκες βελτιώθηκαν, και κάποιες δουλειές δεν προσέλκυαν ντόπιους, οπότε από το 1989 και μετά ξεκινούν νομοθετικές τροποποιήσεις για να έρχονται μετανάστες προσωρινά και για συγκεκριμένους κλάδους. Αναδύεται μια ισχυρή ντόπια μεσαία τάξη λοιπόν από τις στάχτες του πολέμου, με την πυρηνική κυπριακή οικογένεια να αποτελεί το κεντρικό πολιτικό υποκείμενο. Αυτό συμβαίνει παράλληλα με την έκρηξη της αγοράς μονοκατοικιών και την επέκταση των πόλεων... Η υπεράσπιση των συμφερόντων της είναι συνυφασμένη με τις ιδιαιτερότητες των κομματικών συσχετισμών στο νησί. Μετά την κάποια αποσύνθεση της μεσαίας αυτής τάξης ειδικά κατά το κούρεμα των τραπεζών και τα μέτρα του μνημονίου, αρκετά μεγάλο κομμάτι της προσπαθεί επιτυχημένα να ανακάμψει – μέ ή χωρίς λύση του κυπριακού. Αντίθετα ένα άλλο κομμάτι της, όπως και η εργατική τάξη έχουν δει τόσο τους μισθούς όσο και τις εργασιακές συνθήκες τους να δέχονται μια συνεχόμενη επίθεση που συνεχίζεται μέχρι σήμερα: υψηλή ανεργία ειδικά στη νεολαία, απλήρωτες πρακτικές, ημιαπασχόληση, μισθοί των 3,50 ευρώ την ώρα, χαμηλές συντάξεις κ.α.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ & ΑΟΖ

Το χρονικό της οριοθέτησης της κυπριακής ΑΟΖ ξεκινά στις 12 Δεκεμβρίου του 1988, όταν η Κύπρος προχώρησε στην επικύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών

για το Δίκαιο της Θάλασσας. Το 2003 ζητήθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση να προχωρήσουν στην οριοθέτηση της ΑΟΖ, αλλά η Ελλάδα αρνήθηκε την οριοθέτηση, έτσι ώστε «Να μην προκαλέσουμε την Τουρκία». Την ίδια χρονιά οριοθετήθηκαν τα θαλάσσια σύνορά μεταξύ Κύπρου και Αίγυπτου, ενώ τα σύνορα με Λίβανο και Ισραήλ οριοθετήθηκαν το 2007 και 2010 αντίστοιχα.

Αντιγράφουμε από τη Βικιπαιδεία:
«Σύμφωνα με τη Διεθνή Συνθήκη του ΟΗΕ περί Ναυτικού Δικαίου (1982), η αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) θεωρείται η θαλάσσια έκταση, εντός της οποίας ένα κράτος έχει δικαίωμα έρευνας ή άλλης εκμετάλλευσης των θαλασσίων πόρων, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ενέργειας από το νερό και τον άνεμο. Εκτείνεται πέραν των εθνικών υδάτων μιας χώρας στα 200 ναυτικά μίλια από την ακτογραμμή. Η συνήθης χρήση του όρου η ΑΟΖ περιλαμβάνει τόσο τα εθνικά ύδατα, όσο και την υφαλοκρηπίδα πέραν του ορίου των 200 μιλίων.

ΟΙ ΑΟΖ ΩΣ ΚΙΝΗΤΡΟ ΛΥΣΗΣ

Ως (αντιφασιστική) συλλογικότητα, αναγνωρίζουμε ότι η διαδικασία για επίλυση του κυπριακού κινείται από γεωπολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Τα ευρήματα φυσικού αερίου στην ανατολική Μεσόγειο κάνουν, για ένα μέρος του κεφαλαίου, μια ενδεχόμενη λύση του κυπριακού ελκυστική επιλογή όσον αφορά την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων. Η μεταφορά φυσικού αερίου από το Ισραήλ στην Τουρκία με βλέψεις παροχής σε περιοχές στην Ευρώπη, όπως έχει ήδη προταθεί, περνά κατ' ανάγκην μέσα από την κυπριακή ΑΟΖ, γεγονός που ευνοεί μια ομοσπονδιακή Κύπρο. Σημειώνεται εδώ ότι το Ισραήλ πέρα από την πολιτική επαναπροσέγγισης της Τουρκίας που ακολουθεί τον τελευταίο καιρό, διατηρεί τη συμμαχία του με το κυπριακό και το ελληνικό κράτος. Επίσης, το κόστος μεταφοράς των κοιτασμάτων της κυπριακής ΑΟΖ μέσω Ελλάδας είναι απαγορευτικό, καθιστώντας την μεταφορά μέσω Τουρκίας μια πολύ πιο ρεαλιστική και οικονομικά ελκυστική επιλογή. Ωστόσο, η θέση τόσο του κεφαλαίου, όσο και των κρατών που αναμειγνύονται στο κυπριακό περί λύσης ή μη-λύσης αλλάζει, όπως είδαμε και πρόσφατα, ανάλογα με το γεωπολιτικό πλαίσιο και τις εναλασσόμενες επιδιώξεις τους.

Η ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ Η ΑΟΖ ΤΗΣ ΩΣ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ωστόσο, η Κύπρος και κυρίως η ΑΟΖ της εκτός από κίνητρο επίλυσης του Κυπριακού, αποτελούν και χρήσιμα εργαλεία στα πλαίσια του ελληνοτουρκικού ανταγωνισμού. Όταν το Νοέμβρη του 1993 οι κυβερνήσεις Κληρίδη και Α. Παπανδρέου υπέγραφαν το "Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου" (ΔΕΑΧ), έδιναν το έναυσμα για μια νέα εποχή ελληνοτουρκικών εντάσεων. Η συμφωνία αυτή έλαβε χώρα μέσα στα πλαίσια

ενός αποδυναμωμένου τουρκικού κράτος που είχε να αντιμετωπίσει μεταξύ άλλων το αντάρτικο του κουρδικού PKK. Σχεδιάστηκε δηλαδή στα πλαίσια της προσπάθειας προώθησης των ιμπεριαλιστικών σχεδιασμών του ελληνικού κράτους που θεώρησαν πως ήταν σωστό το "timing". Αυτό που έμεινε γνωστό ως "Ενιαίο Αμυντικό Δόγμα" είχε, επίσημα τουλάχιστον, τον χαρακτήρα άμυνας, με απώτερο σκοπό την αποτροπή και αντιμετώπιση κάθε είδους επίθεσης ενάντια σε ένα ή και στα δύο κράτη. Μέσω του ΔΕΑΧ ανακηρύχθηκε επίσης από το Ελληνικό κράτος ως αιτία πολέμου (casus belli) οποιαδήποτε προσπάθεια τουρκικής προέλασης στην "ελεύθερη Κύπρο".

Το ΔΕΑΧ προέβλεπε ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση της Εθνικής Φρουράς, τον συντονισμό των επιτελείων των δυο Υπ. Άμυνας, τη δημιουργία κατάλληλων επιχειρησιακών υποδομών (βλέπε αεροπορική βάση στην Πάφο) και κοινές ασκήσεις. Από το 1994 καθιερώθηκαν οι ετήσιες ασκήσεις Νικηφόρος/Τοξότης που αποτελούσαν επίδειξη δύναμης και προετοίμαζαν το στρατό για μια υποτιθέμενη σύγκρουση με την Τουρκία. Την ίδια χρονιά το ελληνικό κράτος υπογράφει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, βάση του οποίου είχε δικαίωμα επέκτασης των χωρικών της υδάτων από 6 σε 12 ναυτικά μίλια. Η απάντηση της Τουρκίας ήταν το δικό της casus belli, δηλώνοντας πως τέτοια επέκταση θα αποτελούσε αιτία πολέμου, αφού η ίδια δεν είχε υπογράψει τη σύμβαση την οποία και δεν αναγνώριζε.

Δυο χρόνια αργότερα, το 1996, τα εκτοξευόμενα casus belli κινδυνεύουν να πάρουν σάρκα και οστά, με αλλεπάλληλες προβοκάτσιες στις ακατοίκητες βραχονησίδες στο Αιγαίο. Όταν βέβαια το ελληνικό κράτος συνειδητοποίησε ότι δεν το έπαιρνε να κηρύξει πόλεμο υποχώρησε ατάκτως, η ένταση όμως συνεχίστηκε και μεταφέρθηκε στην Κύπρο. Η ένταση στα Ίμια οδηγεί στην έγκριση ενός νέου γιγαντιαίου εξοπλιστικού προγράμματος με αποκορύφωμα την αγορά των ρωσικών πυραύλων S-300 από την κυβέρνηση Κληρίδη, η οποία τελικά θα ανέβαλλε την εγκατάσταση τους στο νησί. Σε αντάλλαγμα τοποθετούνται όμως οι επίσης ρώσικοι πύραυλοι TOR-M11 με βελληνεκές μέχρι την ανατολική Τουρκία. Η ένταση στο νησί απογειώνεται το καλοκαίρι του 1996. Στις 2 Αυγούστου, πρωτοβουλία της Κυπριακής Ομοσπονδίας Μοτοσικλετιστών, ξεκινά μοτοπορεία από το Βερολίνο με στόχο να καταλήξει στην Κερύνεια. Ακολουθούν οι δολοφονίες των Ισαάκ και Σολωμού από Γκρίζους Λύκους και Τ/Κ αστυνομικούς, οι οποίες σηματοδοτούν τη βίαιη κορύφωση των ελληνοτουρκικών εντάσεων στο νησί, ενώ η παράδοση του αρχηγού του PKK Οτσαλάν από το ελληνικό στο τουρκικό κράτος και η απενεργοποίηση του ΔΕΑΧ το 1999 σφράγισαν το τέλος των ιμπεριαλιστικών επιδιώξεων της δεκαετίας.

Το σκηνικό της έντασης που διαμορφώθηκε στα 90's κόπασε στα πρώτα χρόνια του 21ου αιώνα για να επανέλθει τους τελευταίους μήνες ξανά δυναμικά στο προσκήνιο. Το ταμπλό πάνω στο οποίο χτυπούν σήμερα τα τύμπανα πολέμου είναι πάνω από όλα οι Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες (ΑΟΖ).

Αντιγράφουμε μερικά πράγματα για την ελληνική ΑΟΖ, και πάλι από την Βικιπαίδεια:

Η Ελλάδα δεν έχει ορίσει ΑΟΖ με καμία γείτονα χώρα, αν και έχει το δικαίωμα να το πράξει σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS)και τη διεθνή νομοθεσία. Ωστόσο η ελληνική πλευρά δεν έχει προβεί μέχρι στιγμής σε κάποια τέτοιου είδους διεκδίκηση.

Η τουρκική δήλωση περί πολέμου δεν αφορά την ΑΟΖ η Τουρκία ισχυρίζεται ότι το Αιγαίο, ως ημίκλειστη θαλάσσια περιοχή, πρέπει να τεθεί υπό ειδικό καθεστώς, εν αντιθέσει με άλλες ημίκλειστες θάλασσες όπως την Αδριατική θάλασσα, ή πλήρως κλειστές όπως τη Μαύρη Θάλασσα. Η Τουρκία δεν έχει υπογράψει τη Συνθήκη του ΟΗΕ περί Δικαίου της Θάλασσας, με την οποία τα εθνικά ύδατα μιας χώρας μπορούν να επεκταθούν στα 12 ναυτικά μίλια. Αν και φέρει μόνιμη αντίρρηση στο σχετικό άρθρο της Συνθήκης, η ίδια έχει επεκτείνει τα εθνικά της ύδατα στη Μαύρη Θάλασσα στα 12 ν.μ. Το 1995, κατά την επικύρωση της Συνθήκης από το ελληνικό κοινοβούλιο, η Τουρκία δήλωσε ότι στην περίπτωση που η Ελλάδα επέκτεινε τα εθνικά της ύδατα πέραν των 6 ν.μ.,αυτό θα εκλαμβανόταν ως απόπειρα περιορισμού της καθώς και άμεση προσβολή της εθνικής της κυριαρχίας. Με αυτόν τον ισχυρισμό ισχύει ακόμη και σήμερα το λεγόμενο casus belli.

Η οριοθέτηση λοιπόν των θαλάσσιων εκτάσεων με τη μορφή αυτή αποτελεί ένα σχετικά νέο θεσμό. Η αδυναμία επιβολής αναγνώρισης αυτών αποτελεί από την άλλη αντικείμενο διαμάχης, αφού κατά την άποψη της μιας πλευράς υπάρχουν παραβιάσεις που για την άλλη πλευρά δεν λογαριάζονται ως τέτοιες. Η σύνθετη γεωπολιτική πραγματικότητα στην περιοχή δεν επιτρέπει εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων όσον αφορά τα κυριαρχικά δικαιώματα των ΑΟΖ. Υπό τη σκοπιά του ελληνικού και ε/κ κράτους, η αναγνώριση ΑΟΖ στα ελληνικά νησιά δημιουργεί μαζί με την ε/κ ΑΟΖ έναν θεωρητικά ενιαίο ελληνικό χώρο που καλύπτει μεγάλο μέρος της νοτιοανατολικής Μεσογείου και στριμώχνει την τουρκική κυριαρχία επί των θαλάσσιων εδαφών σε μια πολύ μικρή έκταση.

Από την άλλη πλευρά το τουρκικό κράτος διεκδικεί οριοθέτηση των ΑΟΖ σύμφωνα με τη δικιά του ερμηνεία. Δεν αναγνωρίζει τις ΑΟΖ των ελληνικών νησιών στο Αιγαίο και υποστηρίζει ότι οι γενικοί κανονισμοί δεν πρέπει να ισχύσουν στην παρούσα περίπτωση λόγω της πολύ κοντινής απόστασης των ελληνικών νησιών με τα τουρκικά παράλια και του ότι έτσι θα εμποδιζόταν η πρόσβαση στη θάλασσα της ΝΑ μεσογείου ενός πληθυσμού 70 εκατομμυρίων για χάρη μερικών δεκάδων κατοίκων που έχουν τα περισσότερα ελληνικά νησιά της περιοχής.

Η ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΟΖ

Στο σήμερα, μπορεί κανείς να παρατηρήσει ένα νέο (αν βέβαια θεωρήσουμε ότι υπήρξε ποτέ παύση) γύρο ελληνοτουρκικού ανταγωνισμού, στον οποίο τους τελευταίους μήνες διαδραματίζει σημαντικό ρόλο τόσο η Κύπρος με την ΑΟΖ της (και το φυσικό αέριο), όσο και το κυπριακό. Από τη μία, η Ελλάδα, με στρατιωτικές ασκήσεις, συμφωνίες και

συμμαχίες με τους "νέους" αντίπαλους της Τουρκίας,το Ισραήλ και την Αίγυπτο, αλλά και τους "παλιούς", δηλαδή την Κύπρο, και την επαναφορά του ΔΕΑΧ, επιχειρεί να δημιουργήσει έναν αντιτουρκικό άξονα,προσπαθώντας να εκμεταλλευτεί την -όμοια με αυτή του 1996 -γενική συγκυρία στην Ανατολική Μεσόγειο. Με την Τουρκία να έχει ξανανοίξει εσωτερικά αλλά και εξωτερικά μέτωπα, ένα εξ αυτών με το PKK, η Κύπρος κάθε άλλο παρά αμέτοχη παρέμεινε,με στρατιωτικές και οικονομικές συμφωνίες με το Ισραήλ και την Ελλάδα, που ακολουθήθηκαν από στρατιωτικές ασκήσεις και συζητήσεις περί συνεκμετάλλευσης του φυσικού αερίου από το οικόπεδο 12 της κυπριακής ΑΟΖ.

Τους τελευταίους μήνες έχουμε δει μια πιο έντονη στροφή της Ελλάδας προς την Κύπρο και, ιδιαίτερα, προς το κυπριακό, καθώς η ελληνική κυβέρνηση επιχειρεί να το χρησιμοποιήσει ώστε να ενισχύσει την εικόνα του "εχθρού από απέναντι". Ελληνικά και ε/κ Media στήνουν σκηνικό ελληνοτουρκικού πολέμου, με τίτλους όπως "Η Τουρκία ετοιμάζεται για πόλεμο", "Οι Τούρκοι θέλουν πόλεμο: Ετοιμάζουν επέμβαση στο Αιγαίο" με φόντο τις εντάσεις στα Ίμια, "Δεσμεύουν παράνομα ΑΟΖ για γεωτρήσεις οι Τούρκοι" για τις περίφημες παραβιάσεις της κυπριακής ΑΟΖ από το τουρκικό σκάφος "Μπαρμπαρός" (που πραγματοποιεί έρευνες για φυσικό αέριο στη Μεσόγειο) καθώς και του εναέριου χώρου με τίτλους του στυλ "Νέες παραβιάσεις από τουρκικά αεροσκάφη πάνω από το Αιγαίο", για τις οποίες έχουμε -ειλικρινά- βαρεθεί να ακούμε. Το ίδιο συμβαίνει και με δηλώσεις του Υπ. Άμυνας της Ελλάδας Π. Καμμένου, πως "Για την Ελλάδα, η Κύπρος δεν είναι μακριά (...) Σήμερα τις σημαίες τις υπερασπίζονται οι Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας.", με τις οποίες μας διαβεβαιώνει ότι σε περίπτωση θερμού επεισοδίου με την Τουρκία, η Ελλάδα θα στηρίξει τον κοινό αμυντικό χώρο Ελλάδας-Κύπρου όπως έχει προδιαγραφεί στα εθνικά σχέδια! Σημειώνουμε εδώ ότι με αφορμή τις εντάσεις αυτές σχεδιάζεται από το ελληνικό κράτος σχέδιο εκσυγχρονισμού των αεροσκαφών F-16 με προϋπολογισμό γύρω στα 2 δις καθώς και αναβάθμιση των αντιαεροπορικών συστημάτων S-300.

Στο πλαίσιο αυτό, αξίζει να αναφερθεί και το γεγονός με το οποίο κορυφώθηκαν πρόσφατα οι εθνικιστικές ορέξεις στην Κύπρο, το ψήφισμα για εορτασμό του ενωτικού δημοψηφίσματος του 1950 στα σχολεία. Η απόφαση αυτή (που πέρασε με πλειοψηφία μετά από πρόταση του ΕΛΑΜ στη βουλή) έχει τη δικιά της σημαντική σημειολογία, ειδικά μέσα στο χρονικό πλαίσιο (Φεβρουάριος του 2017) στο οποίο πάρθηκε: δείχνει ότι οι δυνάμεις που αντιτίθενται σε μια ενδεχόμενη επανένωση του νησιού, που ακούν ελληνοτουρκικές εντάσεις και ονειρεύονται πολέμους έχουν μεγάλη επιρροή, τόσο ενδοσυστημικά όσο και ευρύτερα στην κοινωνία. Η σημασία της απόφασης αυτής φάνηκε από τη διακοπή των συνομιλιών για το κυπριακό, η οποία δείχνει, πιο ξεκάθαρα από ποτέ, ότι τόσο το κεφάλαιο, όσο και τα κράτη που αναμειγνύονται στις συνομιλίες για επίλυση του κυπριακού δεν ενδιαφέρονται για λύση αυτή καθ' αυτήν. Η θέση τους περί λύσης ή μη-λύσης αλλάζει ανάλογα με το γεωπολιτικό πλαίσιο και τις εναλλασσόμενες επιδιώξεις τους.

“Ε ΔΕΝ ΘΑ ΛΥΣΟΥΜΕ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ”

Μια έκφραση που πετάμε καμιά φορά για αστείο αλλά που περιγράφει αρκετά καλά το κυπριακό πρόβλημα: δύσκολο, περίπλοκο και άλυτο για πολλά χρόνια. Το πρόσφατο παρελθόν της Κύπρου όπως είδαμε, είναι, ομολογουμένως, αρκετά σκοτεινό. Το κυπριακό πρόβλημα είναι το αποτέλεσμα του εθνικισμού, των δικοινοτικών συγκρούσεων και του πολέμου που ακολούθησε το πραξικόπημα και άρα η ύπαρξή του σηματοδοτεί την ηγεμονία του εθνικισμού στο πεδίο της πολιτικής. Το γεγονός ότι δεν έχει λυθεί και πιθανότατα δε θα λυθεί ποτέ αντικατοπτρίζει την απροθυμία ή τουλάχιστον την έλλειψη συλλογικής επιθυμίας των δύο κοινοτήτων να ζήσουν μαζί. Αξίζει να θυμόμαστε ότι τη Λευκωσία την κόβει ένα σύνορο στη μέση. Ένα σύνορο που είναι η υλική μορφή του διαχωρισμού στους άξονες έθνος/ γλώσσα/ θρησκεία.

“Οι πραγματικές ειρηνευτικές συνομιλίες γίνουντε στες παρέες τζιαι μέσα σου.”
- Σύνθημα σε πολυσύχναστη τουαλέτα στο κέντρο της πόλης.

Το κυπριακό πέρα από πρόβλημα που διαπραγματεύονται σε συναντήσεις κορυφής οι πολιτικοί ηγέτες των δύο κοινοτήτων (με την ευγενή συνδρομή των αντίστοιχων από Ελλάδα/Τουρκία) είναι και πολιτικό ζήτημα στο πεδίο της καθημερινότητας και των κοινωνικών σχέσεων. Αλληλένδετα βέβαια τα δύο, θέλουμε να μιλήσουμε για τους κύκλους διαπραγματεύσεων τα τελευταία 20 χρόνια, τη στάση των δύο κοινοτήτων ευρύτερα, αλλά και τις απόψεις του α/α χώρου για το θέμα. Αφετηρία μας είναι η παλιότερη διαπίστωση ότι η μη-λύση του κυπριακού βολεύει μεγάλη μερίδα της οικονομικής/πολιτικής ελίτ στη μονοπώληση της εξουσίας τους – με παράδειγμα τους ξενοδόχους του νότου ή τα κόμματα που έχουνε χτίσει ολόκληρη την πολιτική τους ύπαρξη στον απορριπτισμό.

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ Α/Α ΧΩΡΟΥ

Ξεκινώντας λίγο ανάποδα, ας δούμε πρώτα τις απόψεις του χώρου. Ιστορικά, αυτές κινούνται σε 3 γραμμές: η τάση που συμμετέχει σε δικοινοτικές δράσεις και υποστηρίζει λύση ομοσπονδίας, η τάση που γενικά θεωρεί τις δικοινοτικές δράσεις ρεφορμιστικές και υποστηρίζει είτε λύση ενιαίου κράτους είτε κάποιου είδους δικοινοτική εξέγερση/ επανάσταση, και τέλος ένα κομμάτι που θεωρεί το κυπριακό αδιάφορο. Το τελευταίο έχει μειωθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια, και η τάση που δεν στηρίζει την ομοσπονδία έχει μετακινηθεί πιο κοντά στην κατεύθυνση ενιαίου κράτους παρά δικοινοτικής εξέγερσης κτλ.

Ας αρχίσουμε με το γιατί θέλουμε λύση του κυπριακού. Το κυπριακό πρόβλημα μονοπωλεί την πολιτική σκήνη του νησιού και, όπως έχει αναφερθεί, αντιλαμβανόμαστε τη συνεχιζόμενη ύπαρξή του ως δείγμα της ηγεμονίας του εθνικισμού. Μια ενδεχόμενη

λύση του κυπριακού θα σήμαινε ρήξη με αυτήν τη συνθήκη, θα σήμαινε ότι θα επιταχυνόταν μια πολιτική σύγκρουση με τον εθνικισμό, βάζοντας τέλος στην ιστορική διαίρεση της εργατικής τάξης στο νησί.

Έχουμε, φυσικά, επίγνωση των διαφόρων προβληματικών της "λύσης από τα πάνω". Όμως, τελικά, το πιο ριζοσπαστικό επιχείρημα της λύσης από τα κάτω, τύπου δικοινοτική εξέγερση/επανάσταση, είναι δικαιολογία για έλλειψη δράσης και λόγου σχετικά με το ζήτημα. Το κυπριακό δεν αφήνει περιθώρια για πολιτικές καθαρότητες, είναι "βρώμικη¨ δουλειά. Καμιά φορά αυτό σημαίνει ότι σαν πολιτικά υποκείμενα αντιφάσκουμε, που όμως είναι κάτι που θα το υποστηρίξουμε σαν πολιτική θέση, σαν εργαλείο δράσης στην προκειμένη. Σε μια κοινωνία όπου τα κοινωνικά κινήματα έχουν ηττηθεί πανηγυρικά από τους εθνικιστές, δεν έχουμε αυταπάτες – το κεφάλαιο είναι αυτό που κινεί τα νήματα γύρω από το κυπριακό, και για ένα κομμάτι του η λύση είναι όντως ελκυστική. Αυτό είναι ένα δεδομένο που λαμβάνουμε υπόψη μας προσεγγίζοντας το κυπριακό. Επίσης δεδομένο είναι όμως ότι τα γεωπολιτικά και οικονομικά συμφέροντα των κυρίαρχων μια χαρά μπορούν να διασφαλιστούν και με άλλους τρόπους – πχ τη διαιώνιση της σημερινής κατάστασης και του στάτους κβο.

Μια παλιά διατυπωμένη άποψη του α/α χώρου ήταν πως "ακόμα κι αν δεν υπήρχει ομοσπονδία, θα έπρεπε να την εφεύρουμε". Αυτό γιατί ομοσπονδία σημαίνει αναγνώριση της ιστορικής, γεωγραφικής και πολιτικής πραγματικότητας – σημαίνει αυτονομία των δύο κοινοτήτων, άρα σημαίνει αναγνώριση του δικαιώματος των τ/κ στην αυτονομία τους, άρα σημαίνει αναγνώριση και κριτική των χειρισμών της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας της ε/κ κοινότητας. Γενικότερα όμως λύση του κυπριακού βάζει τέλος στη διαίρεση ως μέγα-πρόβλημα που πρέπει να λύσουμε πριν ασχοληθούμε με οτιδήποτε άλλο, και ανοίγει δρόμο για δικοινοτικούς και αντεθνικιστικούς αγώνες. Με αυτόν τον τρόπο η λύση του κυπριακού είναι και ένα στοίχημα: στοίχημα υπεράσπισης της πολύγλωσσης και πολυπολιτισμικής εργατικής τάξης απέναντι στις ορέξεις των φασιστών και των αφεντικών (τους).

Είναι σημαντικό να πούμε ότι δε θεωρούμε ενδεχόμενη λύση του κυπριακού ακριβώς σαν "λύση," γιατί στην ουσία το πρόβλημα του εθνικισμού δεν καταργείται – αντιλαμβανόμαστε τη λύση ως ένα πέρασμα σε μια κατάσταση όπου θα μπορούμε με καλύτερους όρους να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα. Θεωρούμε πως αυτό το πέρασμα είναι απαραίτητο από αντιφασιστική, αντεθνικιστική, ταξική και οικολογική σκοπιά. Όσο υπάρχει κυπριακό, υπάρχει ηγεμονία του εθνικισμού στην πολιτική, εκπαίδευση σαν εκμάθηση και εμπέδωση του εθνοτικού μίσους και, τέλος, μιλιταρισμός σαν η πολιτική έκφραση του πραγματικού πόθου των δύο εθνικισμών, σαν κατάσταση ετοιμότητας για πόλεμο ανά πάσα στιγμή.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

Πάντως, ένα γενικότερο ζήτημα του χώρου στην Κύπρο που αναδύεται πολλές φορές στη συζήτηση γύρω από το κυπριακό είναι αυτό του ελληνικού πολιτισμικού ιμπεριαλισμού. Ο πολιτικός ιμπεριαλισμός της Ελλάδας (αλλά και η θεαματική διόγκωσή του από τους ντόπιους εθνικιστές για να συμβαδίζουν οι εθνικιστικές επιδιώξεις της περιφέρειας με του κέντρου) στο νησί εκφράστηκε με το πραξικόπημα ή εκφράζεται ακόμα με διάφορους διεθνείς χειρισμούς στο επίπεδο της μακρο-πολιτικής. Πέρα από αυτό, υποστηρίζουμε ότι το να αντιμετωπίζεται η Κύπρος σε μεγάλο βαθμό ως ακόμα μια περιφέρεια της Ελλάδας (ένα κουτάκι στο χάρτη της, κάτω δεξιά...) εμπεριέχει διάφορες προβληματικές. Για παράδειγμα, το εσωτερικευμένο κόμπλεξ απέναντι στα κυπριακά, ως την καθομιλουμένη αλλά παράλληλα "χωριάτικη" γλώσσα μας, που γενικά δεν χρησιμοποιείται "επίσημα" (πχ στο ραδιόφωνο ή σε μια πανεπιστημιακή διάλεξη).

Αυτός ο πολιτισμικός ιμπεριαλισμός δεν αφήνει ανεπηρέαστο τον α/α χώρο. Συχνά παρατηρούμε μια τάση αντιγραφής απόψεων και πρακτικών από την Ελλάδα που κάποτε εμποδίζει την ανάπτυξη άλλων που θα ταίριαζαν περισσότερο στο πολιτιστικό, πολιτικό και κοινωνικό υπόβαθρο του νησιού. Όσον αφορά το κυπριακό, αυτό έχει κάποια περίεργα αποτελέσματα – μια απλουστευτική θέση για το κυπριακό, που έχει κατατεθεί δημόσια και από αναρχικές ομάδες στην Ελλάδα, είναι ότι η ενασχόληση με το κυπριακό παίρνει πίσω τον ταξικό ανταγωνισμό από την μεριά της εργατικής τάξης. (Θα λέγαμε ότι η διαίρεση της εργατικής τάξης από τον εθνικισμό είναι αυτό που δυσχεραίνει τους ταξικούς συσχετισμούς)... Με τον τελευταίο κύκλο διαπραγματεύσεων στο κυπριακό αυτή η τάση του χώρου (στην οποία ανήκαμε και κάποιοι/ες από μας, παλιότερα), απομακρύνθηκε από το πρόταγμα δικοινοτικής εξέγερσης/επανάστασης και στήριξε κριτικά (δημόσια ή ανεπίσημα) λύση ενιαίου κράτους.

Το ενιαίο κράτος θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η άρνηση μερίδας των ε/κ να αποδεχτούν τις ευθύνες της δικής τους κοινότητας στις συγκρούσεις, προτάσσοντας μια λύση που τους αφήνει περιθώριο να επιβληθούν σαν πλειοψηφία. Το περίεργο της υπόθεσης είναι αναρχικοί και εξωκοινοβουλευτικοί αριστεροί σε ό,τι αφορά το κυπριακό να έχουνε απόψεις που θυμίζουν περισσότερο μετριοπαθείς εθνικιστικές προσεγγίσεις στο ζήτημα. Επιστρέφοντας στον πολιτισμικό ιμπεριαλισμό, δε θεωρούμε ότι αυτό είναι άσχετο από την γενικότερη άποψη της ελληνικής αριστεράς για το κυπριακό – η ελληνική αριστερά ιστορικά, μετά τον εμφύλιο ασχολήθηκε με το κυπριακό ως πατριωτικό διαπιστευτήριο και, επομένως, γενικά και αόριστα κριτικάρει τον τουρκικό ιμπεριαλισμό και την ανάμειξη των μεγάλων (ΗΠΑ, ΕΕ, ΝΑΤΟ κτλ), αφήνοντας στο ανέπαφο τις ευθύνες της ελληνικής και ε/κ πλευράς.

ΟΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ

Περνώντας τώρα στις διαπραγματεύσεις για το κυπριακό, η πρώτη φορά που φάνηκε ότι είναι πιθανό να λυθεί ήταν την περίοδο 2002-2004. Με τη διαδικασία ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ, ήταν απαραίτητη προϋπόθεση η επικείμενη λύση του κυπριακού ή τουλάχιστον κίνηση προς αυτήν την κατεύθυνση. Το σχέδιο Ανάν πρωτοεμφανίστηκε το 2002 και κατατέθηκε για δημοψήφισμα το 2004. Ο τότε πρόεδρος των ε/κ Τάσσος Παπαδόπουλος χειρίστηκε περίτεχνα το θέμα – δέχτηκε πολλά πράγματα που ήξερε ότι θα δυσκολευόταν να πειστεί η συντηρητική ε/κ κοινωνία για να φαίνεται πως προχωρούν οι συνομιλίες για χάρη της ΕΕ και μετά με δάκρυα στα μάτια κάλεσε τον κυπριακό ελληνισμό να πει ένα μεγάλο "ΟΧΙ", ανάγοντας τον εαυτό του σε μέγα εθνικό ηγέτη και κατοχυρώνοντάς τον στη συλλογική μνήμη των εθνικόφρονων ως τέτοιο. Ο τότε πρόεδρος των τ/κ ήταν ο Ραούφ Ντενκτάς, που ήταν το αιώνιο άλλοθι των ε/κ εθνικιστών, αφού ήταν ανοιχτός οπαδός της διχοτόμησης και άρα πάντα εκείνος και η αδιαλλαξία του έφταιγαν για την κακή πορεία των συνομιλιών. Όμως, το 2003, οι τ/κ εξεγέρθηκαν, οδηγώντας στο άνοιγμα των οδοφραγμάτων και ήταν ο δικός τους αγώνας που δημιούργησε τις συνθήκες που επέτρεψαν το δημοψήφισμα να γίνει. Στην ουσία οι τ/κ ζητούσαν καλυτέρευση των υλικών τους συνθηκών και αντιλαμβανόντουσαν λύση του κυπριακού και ένταξη στην Ευρώπη ως επανενωμένη χώρα το μέσο για να γίνει αυτό, αλλά επίσης και ο δρόμος για αυτονομία από την Τουρκία.

Τότε αναδείχτηκε κάτι που ίσως έχουμε ψηλαφίσει, αλλά δεν έχουμε αναφερθεί συγκεκριμένα: οι ε/κ αρνήθηκαν να δεχτούν τους τ/κ ως πολιτικά ίσους, κάτι που γενικά συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Η αρχή της πλειοψηφίας, ντυμένη με άπειρα δημοκρατικά στολίδια, στην ουσία είναι άρνηση της αυτονομίας των τ/κ και έμμεση ή άμεση απαίτηση να υπάγονται στις ορέξεις της ε/κ πλειοψηφίας. Αυτό θα λέγαμε ότι είναι συνέχεια της υπεροχής που απολαμβάνει η ελληνική και ε/κ διεκδίκηση του νησιού ως "δικό τους." Κατά συνέπεια, κυριαρχεί (είτε ξεκάθαρα είτε υπόγεια), μια αντίληψη που λέει πως οι ε/κ είναι οι πραγματικοί κύπριοι – πχ με την πρόσθεση ψευδο- σε οποιοδήποτε θεσμό εδρεύει στο βόρειο κομμάτι του νησιού ή αναφερόμενοι στους ε/κ απλά σαν "κύπριους" και τους τ/κ σαν τ/κ στην καθομιλουμένη. Τελικά, η άρνηση της λύσης τότε σχετίζεται και με την άρνηση των ε/κ να αντιμετωπίσουν τουρκόφωνα άτομα σαν πραγματικά υποκείμενα αντί για μυθοποιημένες αναπαραστάσεις ("τ/κ αδερφοί" για τους αριστερούς, "μογγόλοι δολοφόνοι" για τους φασίστες κτλ).

Ο επόμενος κύκλος διαπραγματεύσεων ήταν μεταξύ των προοδευτικών ηγετών Μεχμέτ Αλί Ταλάτ και Δημήτρη Χριστόφια: και οι δύο είχαν σαν κεντρική θέση τους τη λύση του κυπριακού στη βάση ομοσπονδίας. Οι συνομιλίες δεν κινούνταν με ιδιαίτερα γοργούς ρυθμούς και τελικά απέτυχαν – η αλήθεια είναι ότι τα γεωπολιτικά και οικονομικά κίνητρα για επίλυση του κυπριακού εμφανίστηκαν πολύ πιο δυναμικά στον τελευταίο γύρο συνομιλιών, ανάμεσα στον Νίκο Αναστασιάδη και το Μουσταφά Ακκιντζί. Πάντως, για τις διαπραγματεύσεις Ταλάτ-Χριστόφια μια κριτική προσέγγιση είναι πως το ενδιαφέρον για το κυπριακό και την επίλυσή του έχει μειωθεί δραστικά. Δεν

υπήρχαν πχ έντονες κοινωνικές απαιτήσεις για λύση, και χωρίς το κεφάλαιο (ή κομμάτια του) να σπρώχνει ενθουσιωδώς, μια χλιαρή αποτυχία των συνομιλιών ήταν μάλλον αναπόφευκτη. Κατά κάποιον τρόπο αυτό συνιστά μια αποδοχή του εθνικισμού και της διαίρεσης ως κανονικοποιημένο κομμάτι της καθημερινότητάς μας, μια κοινωνική νομιμοποίηση της διχοτόμησης.

Ο πιο πρόσφατος κύκλος μεταξύ Αναστασιάδη-Ακκιντζί απέτυχε και πάλι, με ευθύνες που βαραίνουν την ε/κ πλευρά. Η αλήθεια είναι πως δεν είναι ξεκάθαρο γιατί ο Αναστασιάδης τελικά έκανε πισωγύρισμα και εμπόδισε τις συνομιλίες να προχωρήσουν, αλλά μια ανάλυση λέει πως το έκανε γιατί πιθανόν να κέρδιζε τις εθνικιστικές ψήφους που θα χρειαζόταν να διετελέσει πρόεδρος για άλλη μια θητεία ενώ άλλη θέση υποστηρίζει πως ακολουθεί την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας, η οποία θεωρεί πως μπορεί να δείχνει σκληροπυρηνική απέναντι στην Τουρκία στα γκάζια λόγω του ότι η τελευταία έχει κακές σχέσεις με ΗΠΑ/ΕΕ αυτή τη στιγμή. Η δικαιολογία για την αποτυχία ήταν η "αδιαλλαξία" της Τουρκίας. Το "αστείο" είναι ότι ήταν η Τουρκία που κατέθεσε πρόταση για την Συνθήκη Εγγυήσεων και τη Συνθήκη Συμμαχίας, να μειωθούν οι τούρκοι και έλληνες στρατιώτες σε 650 και 950 αντίστοιχα και προοπτική να ξανασυζητηθεί το θέμα μετά από 15 χρόνια. Σημείωση: το νούμερο των 40.000 τούρκων στρατιωτών είναι κάτι που αναφέρεται πολύ συχνά στον κυρίαρχο λόγο για το κυπριακό.

Εν πάσει περιπτώσει, οι συνομιλίες απέτυχαν και φαίνεται να τροχειοδρομείται διχοτόμηση, είτε επίσημα είτε με τη διατήρηση του στάτους κβο με μικρές και σταδιακές τροποποιήσεις. Το νησί μένει με την πράσινη γραμμή να το κόβει στη μέση και με το μιλιταρισμό να παραμένει η πολιτική έκφραση των φασιστών και των δύο πλευρών και των ονειρώξεών τους για πόλεμο και εθνική κάθαρση.

ΕΘΝΙΚΗ ΦΡΟΥΡΑ & ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ

Η Κύπρος διατηρεί πολύ ψηλή θέση στον Παγκόσμιο Δείκτη Μιλιταρισμού, "κατακτώντας" την έβδομη θέση το 2016, με δεκάδες χιλιάδες στρατιώτες να υπηρετούν το "καθήκον" τους σε ένα νησί που μόλις που ξεπερνά τα 9,000 km2. Παρόλο που η ανάλυση θα συγκεντρωθεί στη Εθνική Φρουρά (ΕΦ), υπάρχουν πληροφορίες συγκεντρωμένες σε παράρτημα στο τέλος του κειμένου για τις υπόλοιπες στρατιωτικές δυνάμεις. Πριν αναλύσουμε τον θεσμό της Εθνικής Φρουράς (ΕΦ) και την παρούσα στρατιωτική κατάσταση στην ΚΔ, αξίζει να αναφερθεί πως θεωρητικά η ΕΦ δεν είναι ο κρατικός στρατός. Το αρχικό σύνταγμα της δημοκρατίας προέβλεπε την δημιουργία στρατεύματος αποτελούμενο από 2000 άνδρες, με αναλογία ε/κ και τ/κ 60% και 40% αντίστοιχα, χωρίς την ύπαρξη υποχρεωτικής θητείας. Τον Ιούνιο του 1964, με την αλλαγή του συντάγματος και τον βίαιο διαχωρισμό των 2 κοινοτήτων, η (πλέον εξολοκλήρου ελληνοκυπριακή) βουλή ψηφίζει τον νόμο "Περί Εθνικής Φρουράς", που καθιερώνει την υποχρεωτική στράτευση με 18-μηνη θητεία και αλλάζει το όνομα του

επιτελείου σε Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς (ΓΕΕΦ). Η ΕΦ στην ουσία είναι η επίσημη αναγνώριση ένοπλων φασιστικών παραστρατιωτικών ομάδων, και η σύμπτυξή τους σε ένα κοινό σώμα.

Η ΕΦ στελεχώνεται από Έλληνες αξιωματικούς μαζί με ε/κ από τον Κυπριακό Στρατό, και την επόμενη δεκαετία εκπαιδεύουν και φανατίζουν στρατιώτες με εθνικά και ενωτικά συνθήματα και προπαγάνδα. Το 1964 επίσης, προσκαλείται ο Γρίβας να αναλάβει την αρχηγία της αμυντικής διοίκησης που συντόνιζε την ΕΦ μαζί με τα ελληνικά στρατεύματα· έτσι, αρχηγός ολόκληρου του στρατεύματος διορίζεται ένας ενωτικός. Αυτά τα δεδομένα εξηγούν εν μέρει τις διασυνδέσεις της ΕΦ με την ΕΟΚΑ Β και την ελληνική χούντα, και την ευκολία με την οποία εκτελέστηκε το πραξικόπημα το 1974. Μέχρι σήμερα, όλοι οι ε/κ αξιωματικοί προσλαμβάνονται από τον ανύπαρκτο κυπριακό στρατό και παίρνουν απόσπαση για την ΕΦ. Ακόμα και σήμερα, ο αρχηγός της ΕΦ πρέπει να είναι, δια νόμου, έλληνας.

Η ΕΦ ήταν σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνη για το πραξικόπημα καθώς και για δολοφονίες, βιασμούς και βασανισμούς αριστερών και άλλων κυπρίων που αντισταθήκαν στους ενωτικούς. Έτσι, το παρών στράτευμα που "υπερασπίζεται" τα εδάφη της ΚΔ, δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα εθνικιστικό κατάλοιπο της καταπίεσης της τ/κ κοινότητας τα πρώτα χρόνια της ύπαρξης μιας ανεξάρτητης Κύπρου, ένα στράτευμα που βρωμά υποκρισία και εθνικισμό.

Η στρατιωτική θητεία στην ΕΦ μειώθηκε σταδιακά την τελευταία δεκαετία, από 26 μήνες το 2007 σε 14 το 2016. Με τη νέα πρόσληψη συμβασιούχων οπλιτών (ΣΥΟΠ), το ενεργό δυναμικό της ΕΦ ανέρχεται στους 13 χιλιάδες στρατιώτες, και μπορεί και να καλέσει 50,000 εφέδρους σε περίπτωση εμπόλεμης κατάστασης. Η μείωση της θητείας, αν και ευκολύνει τη ζωή πολλών νέων δεν είναι κάτι που μας γεμίζει το μάτι όταν πρόκειται για απλή αντικατάσταση των κληρωτών με χιλιάδες μισθοφόρους, όσο ο μιλιταρισμός παραμένει κεντρικός πυλώνας του δημόσιου λόγου και της πολιτικής προπαγάνδας. Ουσιαστικά, το κράτος εντείνει τον μιλιταρισμό στην κοινωνία με το επιβαρυμένο κόστος ενός ημιεπαγγελματικού στρατού. Η ΕΦ είναι η υλική έκφραση πρώτον της ηγεμονίας του εθνικισμού στην πολιτική (μέσω της επιβεβαίωσης των μιλιταριστικών ονειρώξεων/προετοιμασιών για σύγκρουση) και δεύτερον της σχιζοφρένειας του ελληνοκεντρικού εθνικισμού στο νησί που από τη μια μυξοκλαίγεται για τον "τουρκικό Αττίλα" παρακαλώντας για διεθνή αναγνώριση, κι από την άλλη ακονίζει τα δόντια του (έστω εικονικά) για ενδεχόμενη σύρραξη.

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΦ

Το 2016 προσλήφθηκαν περίπου 3,000 επαγγελματίες νέοι στρατιώτες /ΣΥΟΠ (ηλικιακό όριο για πρόσληψη τα 32 χρόνια), με καθαρό μισθό γύρω στα 850 ευρώ. Πολλοί αιτητές, συνηθισμένοι να αμείβονται με 3-4 ευρώ την ώρα σε επισφαλείς

δουλειές (αν είχαν καν δουλειά), έδωσαν βαρύτητα στον μισθό και στην εργασιακή ασφάλεια του δημοσίου, και μέσα στην απελπισία τους, θα θέλαμε να ελπίζουμε, 5,000 (!) αιτήσεις κατατέθηκαν στον πρώτο γύρο προσλήψεων. Κάπως ειρωνικά, μέσα σε 6 μήνες, το 20% των ΣΥΟΠ είχαν παραιτηθεί λόγω μεταθέσεων σε μακρινές πόλεις ή επειδή αναγκάστηκαν να θυμηθούν τι σημαίνει να είσαι απλός στρατιώτης. Η προτεραιότητα των ανέργων όσον αφορά τις προσλήψεις κάνει ξεκάθαρη την στρατηγική της κυβέρνησης για το θέμα. Η κυβέρνηση μπορεί να μιλά για φανομενική μείωση της ανεργίας (8 χιλιάδες ε/κ έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό τα τελευταία 4 χρόνια, με στοιχεία μέχρι το 2016) λόγω της "επιτυχημένης" μνημονιακής πολιτικής, ενώ παράλληλα να ικανοποιεί το γενικευμένο αίτημα για μείωση θητείας από νέους & γονείς, χωρίς να "απειλεί" ιδιαίτερα τα μιλιταριστικά/πατριωτικά ένστικτα της δεξιάς και της ακροδεξιάς.

Με τον αυξημένο στα €352 εκ. Προϋπολογισμό, η "μοντέρνα" ΕΦ, με ένα ημιεπαγγελματικό πλέον στράτευμα, αποτελεί σημάδι της εντεινόμενης αλλά γενικότερα σταθερής σημασίας του μιλιταρισμού για το κοινωνικό σώμα. Ο στρατός αποτελεί μια από τις αποτελεσματικές μηχανές προπαγάνδας εθνικισμού, σεξισμού και μίσους, σε συνδυασμό με το εκπαιδευτικό σύστημα. Στο πλαίσιο του μιλιταριστικού, εθνικιστικού λόγου, ανυψώνει τους άνδρες στον κόσμο των όπλων και της δόξας (λέμε τώρα) και υποβιβάζει τις γυναίκες στον κόσμο της γέννας και του πένθους. Στην ΚΔ διατηρείται ακόμη το αηδιαστικό κατάλοιπο των σχολικών παρελάσεων που καθιέρωσε στην Ελλάδα ο φασίστας Μεταξάς, ενώ στα δημοτικά σχολεία τα παιδιά συμμετέχουν σε θεατρικές παραστάσεις όπου παίζουν ρόλους "εθνικών ηρώων". Αναπαράγουν πατριαρχικά, μιλιταριστικά ιδανικά μέσω μυθοποιημένων σεναρίων που δεν έχουν ιδιαίτερη σχέση με την ιστορική πραγματικότητα των χαρακτήρων που υποδύονται (πχ των ενόπλων της ΕΟΚΑ Α). Ο στρατός αποτελεί τη φυσική συνέχεια σε θέμα "εκπαίδευσης," όπου τα εθνικά ιδανικά που διδάσκει το σχολείο συναντούν τα όπλα και τα συνθήματα μίσους.

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ & ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΕΦ

Η ΕΦ ακολουθεί ξεκάθαρα πολιτική αποσιώπησης οποιαδήποτε περιστατικού κακοποίησης ή θανάτου στα στρατόπεδα. Οι διαθέσιμες πληροφορίες για στρατιωτικά ατυχήματα και απώλειες είναι τραγικά λίγες. Στις πλείστες περιπτώσεις ψυχολογικής ή σωματικής βίας, ο στρατιώτης θα παραπονεθεί σε ανώτερο αξιωματικό ο οποίος θα αγοράσει την σιωπή του με αντάλλαγμα μερικές μέρες άδεια ή περισσότερες εβδομαδιαίες εξόδους. Γι' αυτό το λόγο οι αναφορές στα ΜΜΕ περιορίζονται σε ακραία συμβάντα όπως σοβαροί τραυματισμοί και θανάσιμα ατυχήματα. Έτσι, δίνεται η εντύπωση ότι η κακοποίηση και ο ψυχολογικός βασανισμός δεν είναι κάτι το συνηθισμένο, αλλά περιορίζεται σε μερικά σπάνια, ακραία περιστατικά.

Μια τέτοια περίπτωση είναι αυτή ενός νεοσύλλεκτου που διατάχτηκε να συμμετάσχει στις πρόβες της παρέλασης για την ορκωμοσία παρόλο που κατατάχθηκε ως Ι4 λόγω

παχυσαρκίας και θα έπρεπε να απέχει, με αποτέλεσμα να μείνει εγκεφαλικά ανάπηρος λόγω θερμοπληξίας. Μετά από μήνυση της οικογένειάς του κατά της ΚΔ, ο στρατιώτης πήρε την πιο μεγάλη αποζημίωση που δόθηκε ποτέ από κυπριακό δικαστήριο: 2 εκατ. ευρώ. Η ΕΦ προσπάθησε να μεταφέρει το ψταίξιμο στον υπεύθυνο αξιωματικό, αφού στάλθηκε σήμα να περιοριστούν οι ασκήσεις λόγω των εξαιρετικά ψηλών θερμοκρασιών εκείνες τις μέρες. Είναι βέβαια αυτονόητο ότι σε ένα άκρως εξουσιαστικό σύστημα όπως ο στρατός που δεν υπάρχει περιθώριο ανώνυμων καταγγελιών (ή καταγγελιών χωρίς αντίποινα), οι διαταγές πολλές φορές αγνοούνται για την καλοπέραση των αξιωματικών ή για την σαδιστική διασκέδασή τους εις βάρος στρατιωτών. Το γενικό συμπέρασμα από σχετικές έρευνες και εμπειρικά στοιχεία είναι ότι ένα σημαντικό μέρος των κληρωτών, ακόμα και το 2017, περνάει από καψώνι και από ψυχολογικό πόλεμο για να αναγκαστεί να συμμορφωθεί με τις (πολλές φορές ηλίθιες) διαταγές των αξιωματικών. Παράλληλα, οι βασανιστές μπορεί να είναι μέχρι και άλλοι απλοί στρατιώτες, αφού ο στρατός ενθαρρύνει την βία και την καταστολή της διαφορετικότητας· ένα καλό παράδειγμα είναι αυτή φίλου ομοφυλόφιλου που αναγκάστηκε να πάρει αναστολή και μετέπειτα μετάθεση όταν μαθεύτηκε στο στρατόπεδο η σεξουαλικότητά του και έγινε η ζωή του κόλαση.

Όπως και με τους τραυματισμούς, οι πλείστες αυτοκτονίες στην ΕΦ αποσιωπώνται για να αποφευχθεί οποιαδήποτε αρνητική αναφορά για τον στρατό στην δημόσια σφαίρα. Η ΕΦ (βεβαίως) δεν παρέχει στοιχεία, και τα ΜΜΕ είναι αναγκασμένα να τηρούν σιωπή, αφού στην Κύπρο η αποφυγή αναφορών αυτοκτονιών είναι μέρος του κώδικα δεοντολογίας που πρέπει να ακολουθούν. Με αυτό τον τρόπο, μεγάλο μέρος της κοινωνίας αγνοεί ότι κάθε χρόνο μερικά άτομα αυτοκτονούν στην ΕΦ, στην σκοπιά ή λόγω ψυχολογικών προβλημάτων που δημιουργούνται/εντείνονται κατά την διάρκεια της θητείας τους. Ανεξακρίβωτες εκτιμήσεις κάνουν λόγο για μερικές δεκάδες αυτοκτονίες τα τελευταία 10-15 χρόνια. Παράλληλα, η αυτοκτονία παραμένει θέμα taboo στην κυπριακή κοινωνία, άρα είναι ακόμη πιο δύσκολο να βγουν στη φόρα τα περιστατικά μέσω νομικών διαδικασιών. Η μόνη υπόθεση αυτοκτονίας στρατιώτη που έφτασε σε δικαστήριο ήταν έφεση από γονείς που δεν αποδέχονταν την έκθεση του ιατροδικαστή ότι ο θάνατος του γιου τους (πού πέθανε από πτώση από γέφυρα) ήταν αυτοκτονία, ακόμα και αν υπήρχαν πολλές μαρτυρίες για την κακή κατάσταση (μέσα στο στρατόπεδο) και κάκιστη ψυχολογική κατάσταση του παιδιού τους λίγες μέρες πριν το θάνατό του.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ & ΕΦ

Τα σχέδια για εκμοντερνισμό της ΕΦ ξεκίνησαν επί κυβέρνησης Χριστόφια αλλά δεν εφαρμόστηκαν λόγω της "άφιξης" της οικονομικής κρίσης στο νησί το 2011. Το (κυπριοκεντρικά) πατριωτικό ΑΚΕΛ δεν διαφοροποιείται από τα υπόλοιπα κόμματα στις θέσεις του για τον στρατό, και στήριξε την μείωση της θητείας "νοουμένου ότι αυτό δεν θα επηρεάσει το αξιόμαχο και την επιχειρησιακή ικανότητα της ΕΦ"

(Κώστας Κώστα, βουλευτής ΑΚΕΛ). Το "κόμμα του λαού" δεν έχει κανένα πρόβλημα να υποστηρίζει μία διαχρονικά εθνικιστική ένοπλη δύναμη και να κριτικάρει την παρούσα κυβέρνηση που δεν κατάφερε να πατάξει πλήρως την φυγοστρατία. Όπως πάντα, η υποστήριξη των δικοινοτικών και αντιεθνικιστικών αγώνων έρχεται μόνο ως δεύτερη σκέψη, κυρίως για να ικανοποιήσει τους ψηφοφόρους του που έχουν ακόμα ψευδαισθήσεις ότι το ΑΚΕΛ αγωνίζεται γι' αυτούς.

Το ΑΚΕΛ συμμετέχει συστηματικά με ενθουσιασμό στην ενίσχυση της νομοθεσίας κατά της φυγοστρατίας, καταδικάζοντας όσους δεν υπηρετούν και απειλώντας με πιο σοβαρές επιπτώσεις όσους δεν εκπληρώνουν την θητεία τους. Η μεγαλύτερη διάρκεια της εναλλακτικής θητείας θεωρείται διεθνώς καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των νεοσυλλέκτων, αλλά αυτό δεν απασχολεί ένα "αριστερό" κόμμα που προσπαθεί να πουλήσει τον τουρκικό κίνδυνο για να δικαιολογήσει τις αποτυχίες του στο Κυπριακό μετά από 5 χρόνια διακυβέρνησης.

ΦΥΓΟΣΤΡΑΤΙΑ

Η πιο συνηθισμένη μέθοδος που ακολουθούν όσοι δεν θέλουν να χαραμίσουν ένα χρόνο (και μέχρι πρόσφατα δύο χρόνια) της ζωής τους στον στρατό, και δεν έχουν κάποιο ιατρικό πρόβλημα που νομιμοποιεί την απαλλαγή τους, είναι το "τρελλόχαρτο". Για διάφορους λόγους (λεφτά, γνωριμίες, ηθικοί λόγοι), κάποιοι ψυχίατροι δέχονται να δώσουν ψεύτικες διαγνώσεις ψυχιατρικών προβλημάτων σε κληρωτούς, όπως αγχώδης διαταραχή ή κατάθλιψη. Με βάση αυτή την διάγνωση, προτείνουν στους στρατιωτικούς ψυχιάτρους να απαλλάξουν τον ασθενή τους αφού δεν είναι κατάλληλοι να υπηρετήσουν.

Παρόλο που η σχετική νομοθεσία αλλάζει κάθε 1-2 χρόνια, πρακτικά σε γενικές γραμμές τα τελευταία χρόνια αυτή η διαδικασία έχει τυποποιηθεί. Σε πρόσφατη δήλωση, ο υπουργός άμυνας αναφέρει πως οι αναβολές για ψυχιατρικούς λόγους, μειώθηκαν από χίλιες πριν λίγα χρόνια σε κάτω από 100 το 2017, ένα αναμενόμενο αποτέλεσμα της μεγάλης μείωσης στην διάρκεια της θητείας και της επιτυχημένης προπαγάνδας την περίοδο της κατάταξης κάθε χρόνο. Όσο αυτοί οι αριθμοί παραμένουν μειωμένοι, δεν ενδιαφέρει την κυβέρνηση να σταματήσει αυτούς που δεν θέλουν να υπηρετήσουν, ειδικά όταν αυτοί υποβιβάζονται ως τρελοί.

Οι δηλώσεις του υπουργού άμυνας Φωκαΐδη δείχνουν ένα μέρος της δημόσιας αντιμετώπισης της φυγοστρατίας από την ΕΦ: "…Σήμερα, αν κριθεί κάποιος ως ακατάλληλος από έναν ψυχίατρο, τότε μπορεί να αποφύγει τη στράτευση. Και είχαμε βεβαίως και περιπτώσεις πολλών που πήγαιναν για σπουδές στο εξωτερικό, προκαλώντας ένα τεράστιο αίσθημα αδικίας στους υπόλοιπους…" Ο υπουργός υπονοεί ότι αν κάποιος κριθεί ακατάλληλος να υπηρετήσει, τότε αυτόματα θα έπρεπε να μην μπορεί ούτε να σπουδάσει. Η έλλειψη ελευθερίας λόγου, ελευθερίας σκέψης και προσωπικού χώρου, όπως και όλα τα περιστατικά κακοποίησης και αυτοκτονιών στα στρατόπεδα ξαφνικά

ισοζυγίζονται με το εκπαιδευτικό περιβάλλον. Ο στρατός προσπαθεί να ιατρικοποιήσει το φαινόμενο της φυγοστρατίας για να αποφευχθούν αναλύσεις για τους λόγους που τόσοι πολλοί την ''φακκούν'', ενώ από την άλλη υπονοεί ότι οι φυγόστρατοι είναι εντελώς υγιείς και αποφεύγουν τον στρατό για άλλους λόγους.

Αυτό το παράδοξο δίπολο δεν προέρχεται από την ανικανότητα της ηγεσίας της ΕΦ. Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, το μόνο που ενδιαφέρει την ΕΦ (και κατ' επέκταση την ΚΔ) είναι η διατήρηση της φυγοστρατίας σε διαχειρίσιμα επίπεδα και η αποσιώπηση όλων αυτών των ''τρελών'' που έχουν ιδεολογικές διαφωνίες με τον στρατό, με στόχο να διαγράφεται η ύπαρξη τέτοιων φωνών από την κοινωνική σφαίρα. Ο συνδυασμός της σχετικής ευκολίας που κάποιος μπορεί να πάρει τρελλόχαρτο μαζί με τους περιορισμούς της διαδικασίας για να αναγνωριστεί κάποιος ως αντιρρησίας συνείδησης είναι η απόδειξη αυτής της πολιτικής. Το αποτέλεσμα; Όταν το κράτος και η ΕΦ ξαναπολιτικοποιούν την φυγοστρατία, μιλούν για άχρηστους, καλοβολεμένους νέους που είναι προδότες του έθνους και δεν έχουν κάποια σοβαρή πολιτική/ηθική ιδεολογία που καθοδηγεί τις πράξεις τους. Βέβαια η φυγοστρατία είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο που ξεπερνά τα στενά όρια της αντιεξουσιαστικής πολιτικής, αφού χιλιάδες νέοι επιλέγουν να παριστάνουν τους τρελούς για να μην υπηρετήσουν. Θα λέγαμε πως είναι η έκφραση ενός μη συνειδητού αντιμιλιταρισμού, η απλή (και σωστότατη) σκέψη ότι υπάρχουν πολύ καλύτερα πράγματα να κάνεις από το να υπηρετήσεις την πατρίδα.

Η διαδικασία για να γίνει αποδεκτός κάποιος ως αντιρρησίας συνείδησης είναι εξαιρετικά δύσκολη, με τους νεοσύλλεκτους να πρέπει να πείσουν ένα συμβούλιο (που περιέχει στρατιωτικούς) ότι για θρησκευτικούς ή πασιφιστικούς λόγους δεν πρέπει να υπηρετήσουν σε στρατόπεδο. Καμία ελευθεριακή ή αντιεξουσιαστική ιδεολογία δεν γίνεται αποδεχτή. Μόνο περίπου 10 αντιρρησίες συνείδησης γίνονται αποδεκτοί κάθε χρόνο. Οι έφεδροι δεν έχουν το δικαίωμα να δηλώσουν αντιρρησίες, ακόμα και αν εκπλήρωσαν την θητεία τους μετά την καθιέρωση της σχετικής νομοθεσίας· μια τέτοια δυνατότητα θα μείωνε το ανθρώπινο δυναμικό της ΕΦ αφού ο στρατός δεν μπορεί νομικά να επιβαρύνει τους αντιρρησίες εφέδρους με σοβαρές αποτρεπτικές κυρώσεις.

ΑΝΤΙΜΙΛΙΤΑΡΙΣΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Το σύνθημα ''έξω όλοι οι στρατοί'' συνοψίζει τις αντιεξουσιαστικές και αντιεθνικιστικές θέσεις του αντιμιλιταριστικού Κυπριακού κινήματος. Όλοι οι στρατοί είναι εχθροί μας, ασχέτως εθνικότητας και συμφερόντων. Το ότι το νησί χρησιμοποιείται για ασκήσεις στρατών όπως του Ισραηλιτικού, και ως βάση βομβιστικών αεροπλάνων που εκτελούν επιθέσεις ακόμη και κατά αμάχων, εντείνει την ανάγκη για αντιμιλιταριστικό πρόταγμα από τον α/α χώρο της Κύπρου. Ο αντιμιλιταρισμός στην Κύπρο είναι διαχρονικά συνδεδεμένος με τους δικοινοτικούς αγώνες και τον αγώνα ενάντια στα σύνορα. Σε καθημερινό επίπεδο είναι και η άρνηση του στρατού με το τρελόχαρτο, αλλά και η προσπάθεια για να διαδοθεί ο αντιμιλιταριστικός λόγος με διάφορες πορείες, συναυλίες,

συζητήσεις και αναλύσεις.

Η Λευκωσία είναι κομμένη στη μέση από την Πράσινη Γραμμή, από ένα σύνορο, οπότε πολλές από τις αντιμιλιταριστικές και δικοινοτικές δράσεις επικεντρώνονται εκεί, χωρικά. Η κορύφωσή τους ήταν μάλλον η κατάληψη "Occupy Buffer Zone" (2011-2012), στο οδόφραγμα της οδού Λήδρας. Η κατάληψη, αν και χωρίς σαφή προσανατολισμό λόγω της μαζικότητας και των ετερόκλητων υποκειμένων της, ήταν ξεκάθαρα αντιμιλιταριστική, μια μικρή όαση ειρηνικής συνύπαρξης ε/κ και τ/κ μέσα στο ίδιο το σύνορο που τους χωρίζει. Η αποστρατικοποίηση της Κύπρου ήταν κεντρικό κομμάτι των συζητήσεων που γινόντουσαν στον χώρο της κατάληψης.

Περνώντας στο βόρειο κομμάτι του νησιού, το 2003 δεκάδες χιλιάδες τ/κ ξεσηκώθηκαν και βγήκαν στους δρόμους, η αποχώρηση του τούρκικου στρατού συνδέθηκε άμεσα με την απαίτηση για επανένωση του νησιού, αφού η ισχυρή παρουσία του Τούρκικου στρατού από το 1974 μέχρι σήμερα στο βόρειο κομμάτι του νησιού λειτουργεί (μέσα από την δικαιολογία της προστασίας) ως δύναμη ελέγχου των τ/κ. Παράλληλα, οι τ/κ δεν έχουν την επιλογή του τρελλόχαρτου, άρα ούτε και οποιαδήποτε "εύκολη" αποφυγή εκπλήρωσης της θητείας τους. Αυτοί οι παράγοντες αποτέλεσαν καταλυτικοί στην πολύ μεγαλύτερη ένταση των αντιμιλιταριστικών φωνών στον βορρά, με αντιρρησίες συνείδησης να διεκδικούν το δικαίωμα στην ιδεολογική τους διαφωνία με τον θεσμό του στρατού. Ο Μουράτ Κανατλί για παράδειγμα είναι έφεδρος αντιρρησίας, και μαζί με άλλους 4 αντιστέκεται από το 2011 στις απαιτήσεις του τ/κ στρατού στα δικαστήρια, επικαλούμενος το ανθρώπινο δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης. Ο Κανατλί φυλακίστηκε για 10 μέρες για την άρνηση του να παρουσιαστεί, αλλά η υπόθεση αυτή έχει φτάσει στο συνταγματικό τ/κ δικαστήριο και φαίνεται πως η τ/κ διοίκηση δυσκολεύεται να υπερασπιστεί νομικά τις μιλιταριστικές της πολιτικές. Το κίνημα αντίρρησης συνείδησης μεγαλώνει στο βόρειο μέρος του νησιού, και μέχρι σήμερα 17 άτομα έχουν κηρύξει την άρνηση τους να καταταγούν. Κάποιοι απ' αυτούς πλέον ζουν στο νότο για να αποφύγουν την σύλληψη από τις τ/κ αρχές, και το παράδειγμά τους ενισχύει το αντιμιλιταριστικό φρόνημα και στις δύο πλευρές.

Ο αντιμιλιταρισμός και ο αντιεθνικισμός είναι αναπόσπαστα κομμάτια του αντιφασιστικού αγώνα στην Κύπρο. Η πολιτική συνεργασία με τ/κ αλλά και η επιθυμία για καθημερινή συνύπαρξη, για φιλίες, έρωτες και περιπέτειες με τους "Άλλους," με τους "εχθρούς," όπως μας διδάσκει το σχολείο και ο στρατός είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη διαρκή μάχη ενάντια στην ηγεμονία του εθνικισμού και τα φασιστικά κατάλοιπα της κυπριακής ιστορίας. Σε πείσμα κάθε φασίστα και απορριπτικού υπάρχει ένας μικρός αλλά ανθεκτικός αντιφασιστικός και αντιμιλιταριστικός πολιτικός χώρος που φωνάζει ότι εμείς οι "από δω," και οι φίλοι και συντρόφισσες μας "από κει," θα ζήσουμε μαζί. Ασχέτως αν το κυπριακό και οι διαπραγματεύσεις του μπαίνουν στο ψυγείο για τώρα (ίσως και για πάντα), τα διακυβεύματα για τον αντιφασισμό είναι πιο κρίσιμα από ποτέ. Ο αντιμιλιταρισμός παραμένει επιτακτικός ως άρνηση της εθνικής παράνοιας που ονειρεύεται φέρετρα τυλιγμένα με σημαίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο Εθνικισμός, τα φυσικά αέρια, οι διακοινοτικοί αγώνες: θέσεις για την ομοσπονδία (antifa leukoşa)
antifanicosia.espivblogs.net/archives/272

Τα Ίμια, οι ΑΟΖ, η Ένωσις: η Κύπρος στα πλαίσια του ελληνοτουρκικού ανταγωνισμού (antifa leukoşa)
antifanicosia.espivblogs.net/archives/261

Για το δικαίωμα στη ζωή στην Κύπρο χωρίς κυπριακό πρόβλημα (Φάλιες)
athens.indymedia.org/post/1209687

Κύπρος: Το Εθνικό και οι Αναρχικοί (Α.Π.)
movementsarchive.org/doku.php?id=el:brochures:kipriako_anarxikoi

Μεσόγειος: το υπόλοιπο Κύπρος (Α.Π.)
sarajevomag.gr/vivliothiki/cyprus.html

Mare nostrum και ελληνικός ιμπεριαλισμός: οι αποκλειστικές οικονομικές ζώνες, ο ελληνοτουρκικός ανταγωνισμός και οι διεθνείς τους συμμαχίες (antifa scripta)
antifascripta.net/LinkClick.aspx?fileticket=%2fsE7Sn1eBQI%3d&tabid=178

Ερωτήσεις - Απαντήσεις για την ΔΔΟ (Αριστερή Κίνηση Θέλουμεν Ομοσπονδία)
omospondia.net/erwthseis-apanthseis-gia-thn-ddo

Δικαίωμα στην άρνηση στράτευσης (Επιτροπή Συμπαράστασης στον Αντιρρησία Συνείδησης Γ. Πάρπα)
movementsarchive.org/doku.php?id=el:brochures:epitropi_simparastasis_parpa:-dikaioma_stin_arnisi_stratefsis

Πόλεμο στον πόλεμο (Ξυπόλυτο Τάγμα)
xupolutotagma.squat.gr/2011/03/21/polemo-ston-polemo

Μεγάλες Ιδέες σε μικρό νησί - Η άνοδος των εθνικισμών και οι συγκρούσεις των ελίτ στην Κύπρο 1821-1955 (Εντροπία τεύχος 10)

ΕΟΚΑ: η σκοτεινή όψη (Μ. Δρουσιώτης)

The Progress of Greek Nationalism in Cyprus, 1878-1970 (Peter Loizos)

Τουρκοκύπριοι: Από το Περιθώριο στο Συνεταιρισμό 1923-1960 (Σώτος Κτωρής)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΟΙ... ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ 5 ΣΤΡΑΤΟΙ

ΟΥΝΦΙΚΥΠ (UNFICYP)

Η ειρηνευτική δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο (ΟΥΝΦΙΚΥΠ) έχει ενεργή δράση στο νησί από το 1964, με παρόν δυναμικό που ανέρχεται στους 1100, συμπεριλαμβανομένου πάνω από 850 στρατιώτες. Η Νεκρή Ζώνη, η λεγόμενη Πράσινη Γραμμή, εκτείνεται 180 χιλιόμετρα κατά μήκους της γραμμής της κατάπαυσης του πυρός μετά την άτυπη εκεχειρία που τέθηκε σε εφαρμογή στις 16 Αυγούστου 1974. Σε κάποια σημεία στο κέντρο της Λευκωσίας η απόσταση μεταξύ των σκοπιών και των φυλακίων των δύο πλευρών είναι μόλις λίγα μέτρα, ενώ σε άλλα η Πράσινη Γραμμή φτάνει ένα πλάτος μερικών χιλιομέτρων. Η ΟΥΝΦΙΚΥΠ έχει ως αποστολή την διαχείριση αυτής της περιοχής και την αποφυγή περιστατικών μέσα σε αυτήν.

Η παρουσία της ΟΥΝΦΙΚΥΠ μπορεί να θεωρηθεί σχετικά παθητική και "αθώα", όμως προφανώς αν δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντα του ΟΗΕ δεν θα υπήρχε συνεχομένη δαπάνη εκατομμυρίων ευρώ από τον οργανισμό για την αποστολή στην Κύπρο. Η ΟΥΝΦΙΚΥΠ δεν έχει την στρατιωτική ή νομική δυνατότητα να αποτρέψει οποιαδήποτε σύρραξη μεταξύ των κοινοτήτων ή μια έντονη εμπόλεμη κατάσταση, όπως φάνηκε την δεκαετία 1964 – 74. Ο έλεγχος της νεκρής ζώνης από αυτήν συνεχίζεται για να διατηρηθεί το στάτους κβο, αφού μαζικές κινητοποιήσεις από ε/κ ή από τ/κ μέσα στην πράσινη γραμμή δεν μπορούν να επηρεαστούν ή να μπλοκαριστούν εύκολα από τις θεσμικές εξουσίες των δύο πλευρών χωρίς το ρίσκο θερμού επεισοδίου. Έτσι, η ΟΥΝΦΙΚΥΠ παρέχει αυτή την υπηρεσία, όπως φάνηκε τον τελευταίο χρόνο σε κινητοποιήσεις που εισήλθαν στη νεκρή ζώνη.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ

Στο ανατολικό μέρος του νησιού, η Νεκρή Ζώνη διακόπτεται από τη Βρετανική Κυρίαρχη Βάση της Δεκέλειας. Μαζί με την βάση στο Ακρωτήρι, αποτελούν τις περιοχές στο νησί (περίπου 3% της συνολικής έκτασης) που βρίσκονται αποκλειστικά υπό τον έλεγχο του Ηνωμένου Βασιλείου (ΗΒ). Με άλλα λόγια, οι βάσεις δεν ακολουθούν το σύνταγμα της ΚΔ, και νομικά είναι μέρος της επικράτειας του βρετανικού κράτους.

Μετά την κρίση του Σουέζ το 1956, όπου οι Άγγλοι αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν από την Αίγυπτο, ο έλεγχος της Κύπρου προάγεται ως βρετανική γεωπολιτική προτεραιότητα. Με τον Ψυχρό Πόλεμο να βρίσκεται σε περίοδο εντατικοποίησης, το Ακρωτήρι γίνεται η μεγαλύτερη βάση της Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας (RAF) του ΗΒ, προστατεύοντας την νότια πλευρά του ΝΑΤΟ. Οι Νατοϊκοί φόβοι για Σοβιετική επιρροή στην Κύπρο μέσω του ΑΚΕΛ οδήγησαν το ΗΒ να απαιτήσει όχι μόνο την παραμονή των βάσεων μετά την ανεξαρτησία, αλλά να παραμείνουν και υπό βρετανική δικαιοδοσία για να εγγυηθεί η διατήρησή τους. Μια τέτοια απαίτηση δεν συνάδει με διεθνής νομικές αρχές, αφού καταπατά την εδαφική ακεραιότητα και ανεξαρτησία της ΚΔ. Η μόνη παρόμοια περίπτωση

ανά το παγκόσμιο είναι η κυριαρχία του Κουβανέζικου Κόλπου Γκουαντάναμο από τις ΗΠΑ. Έτσι, οι βρετανικές βάσεις μπορούν να θεωρηθούν το πιο τρανταχτό παράδειγμα νεοαποικισμού στην Ευρώπη.

Περίπου 3,500 Βρετανοί υπηρετούν στις βάσεις, με το μεγαλύτερο μέρος να αποτελεί προσωπικό της στρατιωτικής αεροπορίας, αφού οι βρετανοί χρησιμοποιούν τις τελευταίες δεκαετίες την αεροπορική βάση Ακρωτηρίου για εναέριους βομβαρδισμούς στην Μέση Ανατολή. Η Συρία είναι η τελευταία χώρα που αιμορραγεί κάτω από την αντιπαράθεση αντικρουόμενων συμφερόντων, και πολλές βομβιστικές επιθέσεις της RAF προήλθαν από τις βάσεις στην Κύπρο.
Γνωρίζοντας αυτό το πλαίσιο, είναι αυτονόητο πως δεν συζητείται καν να καταργηθούν οι βάσεις στο κοντινό μέλλον, ακόμα και με μια διπλωματική λύση στο Κυπριακό. Το ΗΒ έχει δεχθεί να παραδώσει περίπου τα μισά εδάφη στην περίπτωση μιας λύσης, αλλά οι βάσεις θα μείνουν. Είναι ξεκάθαρο ότι το γεωπολιτικό συμφέρον είναι υπερβολικά μεγάλο για να τους ενδιαφέρει η ολοκληρωτική ανεξαρτησία του νησιού.

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΚΥΠΡΟΥ

Ο τουρκικός στρατός διατηρεί ισχυρή στρατιωτική παρουσία στις περιοχές που βρίσκονται σήμερα υπό τον έλεγχο της Τουρκικής Δημοκρατίας Βόρειας Κύπρου (ΤΔΒΚ) από το 1974. Το ενεργό δυναμικό του Τουρκικού στρατού στην Κύπρο υπολογίζεται από 30 μέχρι 34 χιλιάδες. Εννοείται πως αυτό έχει να κάνει κυρίως με τις γεωστρατηγικές βλέψεις της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή της μεσογείου, και όχι με την προστασία των Τουρκοκυπρίων. Όπως και το ΗΒ, η Τουρκία βλέπει την Κύπρο ως μια σημαντική στρατιωτική βάση, ένα "αβύθιστο αεροπλανοφόρο" στην μέση ανατολή, οπότε θεωρείται προτεραιότητα η βόρεια Κύπρος να παραμείνει ελεγχόμενη από το τουρκικό κράτος – τα τελευταία χρόνια ομάδες από την τ/κ κοινότητα διαμαρτύρονται για την αυξημένη προσπάθεια της Τουρκίας να επηρεάσει τα πολιτικά και οικονομικά δρώμενα του βόρειου μέρους του νησιού, που θεωρείται υπό κατοχή από διεθνείς οργανισμούς.

ΕΛΔΥΚ

Η Ελληνική Δύναμη Κύπρου (ΕΛΔΥΚ) εγκαταστάθηκε στην Κύπρο το 1960, ως μέρος της συμφωνίας Ζυρίχης – Λονδίνου. Αυτό το ελληνικό στρατιωτικό τμήμα αποτελείται από 950 στρατιώτες που εθελοντικά έρχονται στην Κύπρο για την θητεία τους. Οι στρατιωτικές μονάδες της ΕΛΔΥΚ βρίσκονται κυρίως στο κέντρο του νησιού, κοντά στη Λευκωσία.

Στην Κύπρο, επικρατεί η λανθασμένη άποψη ότι οι ΕΛΔΥΚάριοι έρχονται στην Κύπρο για τη θητεία τους επειδή η θητεία στην Κύπρο είναι μικρότερης διάρκειας. Αντιθέτως, η μόνη διαφορά είναι στον οικονομικό τομέα. Αντί τα ψίχουλα που πληρώνονται στην Ελλάδα (8 ευρώ τον μήνα!), οι ΕΛΔΥΚάριοι παίρνουν μηνιαίο μισθό γύρω στα 250 – 300 ευρώ, έτσι αρκετοί στρατιώτες που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα λόγω της

οικονομικής κρίσης εξετάζουν το ενδεχόμενο να έρθουν στην Κύπρο για τους 9 μήνες της θητείας τους.

Η ΕΛΔΥΚ έπαιξε σημαντικότατο ρόλο στην εκτέλεση του πραξικοπήματος κατά του Μακαρίου, συμμετέχοντας στην επίθεση κατά του προεδρικού μεγάρου και του αεροδρομίου Λευκωσίας. Μαζί με την Εθνική Φρουρά, οι Έλληνες αξιωματικοί είχαν διαταγές από την Χούντα να συνεργαστούν με την ΕΟΚΑ Β για την ανατροπή της κυβέρνησης, με στόχο τον διαμοιρασμό του νησιού και την ένωση του νότιου μέρους με την Ελλάδα. Μέσα σε αυτό το ιστορικό πλαίσιο, στάζει υποκρισία η κάθε διαβεβαίωση Ελλήνων πολιτικών περί προστασία της ΚΔ και αμυντικές συνεργασίες. Στην ιστοσελίδα της ΕΛΔΥΚ η μόνη αναφορά στο πραξικόπημα είναι σε παθητικό πρόσωπο: "Στις 15 Ιουλίου ανατρέπεται με πραξικόπημα ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος." Καμία ανάληψη ευθύνης, τι έκπληξη. Αυτή η εξοργιστική παραποίηση της ιστορίας συμβάλλει στην διαιώνιση του μύθου της ελληνικής συμπαράστασης στους "κύπριους αδερφούς", σε μια προσπάθεια να συγκαλυφτούν τα πραγματικά γεωπολιτικά συμφέροντα της Ελλάδας στο νησί.

Τ/Κ ΣΤΡΑΤΟΣ

Η Δύναμη Ασφαλείας των τ/κ θεωρείται η συνέχεια της ΤΜΤ, που μετά τον διαμοιρασμό του νησιού μετατράπηκε σε τακτικό στρατό, με περίπου 9,000 (κυρίως κληρωτούς) στρατιώτες. Το σύστημα κατάταξης έχει ένα ξεκάθαρα καπιταλιστικό χαρακτήρα, με τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα να επωφελούνται σημαντικά προνόμια. Η κανονική θητεία έχει διάρκεια 15 μήνες, αλλά οι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου παίρνουν αυτόματη μείωση στους 12 μήνες και το πτυχίο τους μεταφράζεται σε πιο ψηλό στρατιωτικό βαθμό κατά την διάρκεια της θητείας τους. Αυτό βεβαίως σημαίνει καλοπέραση και περισσότερες εξόδους σε σχέση με τους απλούς στρατιώτες. Επίσης, πολίτες που παραμένουν στο εξωτερικό για 4 χρόνια μετά τις σπουδές τους έχουν το δικαίωμα να πληρώσουν 4 χιλ. αγγλικές λίρες και να απαλλαχτούν από την θητεία τους μετά από μόνο ένα μήνα βασικής εκπαίδευσης. Έτσι, βλέπουμε ότι όσοι δεν έχουν λεφτά για σπουδές ή για να πληρώσουν το απαιτούμενο ποσό έχουν ξεκάθαρο μειονέκτημα. Για να αποτρέψουν την σπατάλη ενός χρόνου απ' τη ζωή τους, το κράτος αναγκάζει αυτούς που μπορούν να πληρώσουν για την ελευθερία τους, και παράλληλα τιμωρεί αυτούς που δεν έχουν τέτοια δυνατότητα.

antifanicosia.espivblogs.net
antifanicosia@espiv.net

12/2017